

TASEKIRJA 2018
Toimintakertomus ja tilinpäätös

SISÄLLYS

I TOIMINTAKERTOMUS	2
1. Yleiskatsaus.....	2
1.1 Kirkkoherran tervehdys.....	2
1.2 Talouden yleisnäkymä	3
1.2.1. Valtionrahoitus ja verotulot	3
1.2.2. Maksut kirkon keskushallinnolle ja verotuskustannukset.....	3
1.2.3. Palkkakulut ja henkilösivukulut	4
2. Hallinto	4
3. Henkilöstö.....	6
4. Seurakunnan väkiluku.....	9
5. Talousarvion toteutuminen.....	10
5.1 Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi ja käyttötalouden osan toteutuminen.....	10
5.1.1. Hallinto.....	11
5.1.2. Seurakunnallinen toiminta	15
5.1.3. Hautatoimi.....	36
5.1.4. Kiinteistötoimi.....	38
5.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	40
5.3 Verotulojen erittely	42
5.4 Investointiosan toteutuminen.....	42
5.5 Rahoitusosan toteutuminen	42
II TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	44
1. Tuloslaskelma	44
2. Rahoituslaskelma	44
3. Tase	45
4. Olennaiset tapahtumat tilinpäätöksen laatimisen jälkeen.....	46
5. Kirkkoneuvoston esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	46
III TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	47
1. Tilinpäätöksen laatimista koskeva lisätiedot	47
2. Tuloslaskelman liitetiedot.....	47
2.1 Tilikauden palkat, palkkiot	47
2.2 Vakuutukset.....	47
3. Taseen liitetiedot	47
4. Vakuutuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot (vastuut ja vakuudet).....	48
IV TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	49
V SELVITYS KIRJANPITOKIRJOJEN JA TOSITTEIDEN SÄILYTYSTAVOISTA	51
1. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista	51
2. Selvitys kirjanpitokirjojen ja tositteiden säilytystavoista	52

I TOIMINTAKERTOMUS

1. Yleiskatsaus

1.1 Kirkkoherran tervehdys - Purkamista, rakentamista ja selviytymisharjoituksia vuonna 2018

Hattulan seurakunnassa vuosi 2018 jää historiaan pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavien ratkaisujen vuotena. Koko valtuustokauden 2015-2018 ajan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita työllistäneessä ja mietityttäneessä toimitilakysymyksessä edettiin keväällä ratkaisevasti, kun lähes 50 vuotta käytössä olleelle seurakunnan toimintaa palvelleelle ja monien tilaisuuksien ja perhejuhlien pitopaikkana olleelle seurakuntatalolle myönnettiin purkamislupa. Purkaminen toteutui loppukesän aikana. Toukokuussa käynnistettiin hankesuunnittelu uutta toimitilaa varten. Ennen hankesuunnittelun käynnistämistä selvitettiin Hattulan kunnan kanssa mahdollisuudet toimitilojen rakentamiseen yhdessä. Kunta kuitenkin jättäytyi hankkeesta mm. todeten, että virastotilojen rakentaminen Parolaan ei ole nyt ajankohtaista. Joulukuussa kirkkovaltuusto teki päätöksen uuden seurakuntatalon rakentamisesta Parolaan. Samoin joulukuussa kirkkoneuvosto päätti esittää uudelle kirkkovaltuustolle home- ja kosteusvaurioista kärsineen Tyrvännön seurakuntatalon purkamista. Tömäjärven leirikeskukseen päärakennuksen märkätilojen tilojen saneeraus eteni toteutusvaiheeseen ja kesällä leiritoiminta käynnistyi uusituissa tiloissa.

Seurakunnallisen toiminnan puolella selviytymisharjoituksia toivat useat virkavapaudet. Taluspäällikkö oli virkavapaalla tammi-huhtikuussa ja siitä eteenpäin vuosilomalla 31.8. asti, jonka jälkeen siirtyi eläkkeelle. Sijaisjärjestelyjen myötä lisäkuormaa kertyi erityisesti taloustoimiston toimistosihteerille ja kirkkoherralle, mikä heijastui toimintaankin. Uusi taluspäällikkö aloitti työn elokuussa. Alkupalvosta varhaiskasvatuksen puolella lastenohjaajan 3,5 kuukauden virkavapaus aiheutti erityisjärjestelyjä. Lisätyövoimaksi saatiin työharjoittelua suorittava, tehtävään sopiva henkilö. Syyskaudella virkavapaudet jatkuivat: varhaiskasvatuksen pappi 1.9.-31.12.2018 ja nuorisotyön ohjaaja 1.8.2018-28.2.2019. Seurakuntapastorin työt hoidettiin sisäisin työjärjestelyin, nuorisotyön ohjaajalle palkattiin sijainen. Nuorisotyön puolella oli myös toisen nuorisotyön ohjaajan marras-joulukuun virkavapaus, johon ei ollut mahdollista palkata sopivaa sijaista. Haastetta henkilöresurssien osalta on riittänyt siis yllin kyllin ja kuitenkin voimme todeta, että toimintasuunnitelmassa asetetut tavoitteet on tärkeimmiltä osin saavutettu. On tarvittu joustavuutta ja kykyä tehdä työtä yhdessä ja uudella tavalla. On tarvittu uskallusta ja luottamusta sekä yhteistä näkemystä olla toteuttamassa seurakunnan perustehtävää, jonka Kristus kirkolleen on antanut. Tästä on yhdessä kannettu vastuuta. Myös tukipalvelut ovat olleet mahdollistamassa toimintaa ja samoin lukuisat vapaaehtoiset palvelemalla eri tehtävissä.

Tulevaisuudessa joudumme varmasti yhä useammin kysymään, miten voisimme parhaiten palvella seurakuntalaisia, mihin resurssimme riittävät ja millainen toiminta saisi ihmiset kokemaan seurakunnan itselleen tärkeäksi. Näihin kysymyksiin joutuvat viime marraskuussa valitut luottamushenkilöt ottamaan kantaa ja tekemään linjauksia, ehkä myös vaikeitakin päätöksiä.

Seurakunnan toiminnassa meiltä kysytään nyt ennen kaikkea seurakunnan perustehtävän kirkkaana pitämistä, luovuutta toiminnan suunnittelussa sekä ennakkoluulotonta ja tulevaisuuteen katsovaa otetta sen toteuttamisessa.

Kiitämme kuluneesta vuodesta, sen haasteista ja ilon hetkistä. Jumala suokoon siunauksensa tehdyille työlle ja antakoon seurakunnalleen lupauksensa mukaan "tulevaisuuden ja toivon".

Pappilanniemessä 20.3.2019

Virpi Järvinen
Kirkkoherra

1.2 Talouden yleisnäkymä

Suomessa talouskasvu on jatkunut kolmen vuoden ajan ja työllisyys on kasvanut yli odotusten. Suomen Pankin mukaan kasvun jatkumiselle on edelleen edellytykset olemassa, vaikka nopein kasvun vaihe onkin ohitettu. Kansainvälisesti vuoden 2019 alku on hälventänyt taantumapelkoja, vaikka maailmantalouden kasvun odotetaan hidastuvan. Osakemarkkinoilla on nähty rajua kurssinousua ja erityisesti Yhdysvaltain keskuspankin suunnanmuutos on yllättänyt osakemarkkinat positiivisesti.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäsenmäärä 31.12.2018 oli 3 848 191 ja kirkkoon kuului 69,7 prosenttia suomalaisista. Jäsenmäärä jatkaa tasaista laskua. Eniten jäseniään menettävät seurakunnat maaseudulla jossa väestö on ikääntynyt ja lapsia syntyy vähemmän. Kastettujen määrä vuonna 2018 oli yli 30 % vähemmän kuin kuolleiden. Kastettujen määrän väheneminen liittyy myös laskevaan syntyvyyteen, mutta kirkon yksi haasteista on, että yhä useampi vanhempi jättää lapsensa kastamatta. Kirkollisverotulojen jatkuva aleneminen tarkoittaa, että toimintaa ja seurakuntien taloutta on pitkällä aikavälillä sopeutettava tilanteeseen.

Rakennusten ylläpitokustannukset ovat kasvaneet tasaisesti viime vuosina. Hattulan seurakunnassa, kuten seurakunnissa yleensä, rakennusten ylläpito- ja lämmityskustannukset ovat merkittävä menoerä. Osa korjauksista on huomioitu tulevissa investoinneissa, mutta painetta kasvattaa ylläpitokuluille varattavia määrärahoja lisääntyä lähivuosina. Vanha seurakuntatalon purkutyö saatiin valmiiksi lokakuussa 2018 ja uuden seurakuntatalon rakennustyö käynnistyy vuoden 2019 syksyllä.

1.2.1. Valtionrahoitus ja verotulot

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain evankelis-luterilaiselle kirkolle rahoitusta hautausmaahan, väestökirjanpitoon sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin. Rahoitus maksetaan kirkon keskusrahastolle, joka jakaa rahat edelleen seurakunnille ja seurakuntayhtymille kunnan asukasluvun perusteella. Hattulassa asukaskohtainen rahoitusosuus pysyi suurin piirtein ennallaan, vähentyneen kunnan väkiluvun johdosta saatu kokonaiskorvaus 188 t€ kuitenkin laski prosentin vuoteen 2017 verrattuna.

Seurakunnille tilitettävien kirkollisverojen määrä vuonna 2018 väheni 1,8 % edellisvuodesta, tuotto aleni kolmatta vuotta peräkkäin. Hattulan seurakunnassa kirkollisverotulojen määrä 1,59 m€ nousi n. 0,6 % vuoteen 2017 verrattuna.

Seurakunnan omavaraisuusaste on ollut hyvä. Tilikauden tulokset ovat kuitenkin kääntyneet viime vuosina alijäämäisiksi. Tuloveroprosentti on pidetty alhaisella tasolla muihin seurakuntiin nähden. Koko kirkossa tuloveroprosentti oli vuonna 2018 keskimäärin 1,67 ja kaikista seurakunnista n. 85 %:lla kirkollisveroprosentti oli 1,50 tai yli. Hattulan seurakunnassa tulovero oli 1,25 %. Veroprosentti on Hattulassa ollut samalla tasolla jo vuodesta 1998 lähtien, jolloin palattiin 1,25 % tasolle. Talouden tasapainottamiseksi ja investointien toteuttamiseksi seurakunnan kirkkovaltuusto hyväksyi 10.9.2018 pidetyssä kokouksessaan (30 §) tuloveroprosentiksi vuodelle 2019 1,50. Korotuksella varaudutaan myös tasaisesti laskevaan jäsenmäärään.

1.2.2. Maksut kirkon keskushallinnolle ja verotuskustannukset

Laskennallisen kirkollisveron perusteella määräytyvän Kirkon keskusrahaston perusmaksu aleni vuodeksi 2018 yhdellä prosenttiyksiköllä 6,5 prosenttiin. Keskusrahastomaksua maksettiin 83 766 €. Tuleville vuosille maksuun ei ole odotettavissa muutoksia.

Kirkollisveron perusteella määräytyvä eläkerahastomaksu korotettiin viiteen prosenttiin vuodeksi 2018. Eläkerahastomaksua maksettiin 80 544 €. Kirkolliskokous vahvisti eläkerahastomaksun pysyvän samana myös vuonna 2019.

Seurakuntataloudet maksavat verotuskustannuksina Verohallinnosta annetun lain 30 §:n perusteella 3,2 % Verohallinnon toimintamenoista. Vuonna 2018 Hattulan seurakunta maksoi verotuskuluja 25 t €, joka oli yli 11 % vähemmän edellisvuoteen verrattuna.

1.2.3. Palkkakulut ja henkilösivukulut

Kirkon nykyinen virka- ja työehtosopimus on voimassa 31.3.2020 saakka. Sopimuksen mukainen 1,1 % suuruinen palkkojen yleiskorotus tehtiin 2018 huhtikuussa ja 108 euron suuruisen kertaerä maksettiin kesäkuussa. Lisäksi sopimus sisältää muita korotuksia eri henkilöstöryhmille. Korotusten kustannusvaikutus oli vuositasolla noin 1,6 %.

Seurakuntien työnantajan eläkemaksu oli 21,8 %. Työntekijöiden eläkemaksu vähennetään palkanmaksun yhteydessä. Maksun suuruus riippuu henkilön iästä.

Vuonna 2018 työnantajan sairausvakuutus maksu oli 0,86 % ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksu 0,65 %. Muut työnantajamaksut olivat keskimäärin noin 0,8 % joten henkilösivukulut olivat yhteensä noin 24 %.

2. Hallinto

Hallintoelinten tehtävänä on hoitaa seurakunnan hallintoa ja käyttää päätösvaltaa kirkkolaisissa ja muissa säädöksissä säädetyllä tavalla. Seurakunnan ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu kirkkovaltuusto. Kirkkoneuvosto toimeenpääsee kirkkovaltuuston päätökset.

Kirkkovaltuusto (suluissa edellinen vuosi)

Kirkkovaltuustoon kuuluu 23 valtuutettua ja valtuusto kokoontui viisi kertaa vuonna 2018 (5).

Valtuutetut ja heidän osallistuminen kokouksiin vuonna 2018:

puheenjohtaja Taina Heikkilä 5, varapuheenjohtaja Olle Tast 5, Mirka Ahola 2, Nina Aitola 4, Piia Hyyrynen 3, Mauno Juottonen 5, Anne Keto 4, Erja Kopra 4, Sari Kujanpää 5, Lasse J. Lilja 5, Pirkko Lokinperä 3, Eija Lotti 3, Tuula Mäenpää 3, Ilpo Mäkelä 2, Kari Pakarinen 3, Marjatta Perkiö 5, Pentti Pietilä 2, Pekka Purhonen 5, Jussi Suomaa 2, Jaakko Viitala 4, Kari Virtanen 5, Eeva-Liisa Visala 4 sekä Leila Ylitalo 5.

Varajäsenet: Pekka Laine 4, Petteri Mononen 1, Silja Nasi 4, Sari Pelkonen 1 ja Johanna Tilus 3.

Kirkkovaltuuston tärkeimpiä päätöksiä:

- Tömäjärven leirikeskuksen päärakennuksen wc- ja suihkutilojen muutos- ja uusimistyön urakka sekä lisämääräraha
- Tilinpäätös vuodelta 2017
- Hattulan seurakunnan kirkkoneuvoston ohjesäännön uusiminen
- Seurakuntatalon hankesuunnitelma
- Talouspäällikön valinta
- Tuloveroprosentti vuodelle 2019
- Toimintasuunnitelma ja talousarvioesitys vuodelle 2019 sekä suunnitelmavuosille 2020-2021
- Seurakuntatalon rakentaminen – investointipäätös

Kirkkoneuvosto (suluissa edellinen vuosi)

Kirkkoneuvostoon kuuluu puheenjohtajana kirkkoherra, varapuheenjohtaja sekä 5 jäsentä. Kirkkoneuvosto kokoontui 12 kertaa vuonna 2018 (13).

Puheenjohtaja Virpi Järvinen ja varapuheenjohtaja Lasse J. Lilja 12

Jäsenet: Nina Aitola 11, Mauno Juottonen 12, Pekka Purhonen 9, Jussi Suomaa 7 ja Leila Ylitalo 11.

Varajäsenet: Eija Lotti 1 ja Jaakko Viitala 2.

Kokouksissa mukana kirkkovaltuuston puheenjohtaja Taina Heikkilä 12 ja kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja Olle Tast 10 sekä pöytäkirjanpitäjinä Annika Törmänen 7 ja Tia Kymäläinen 5.

Aloitteet: Valtuutettu Taina Heikkilän aloite Pyhän Ristin kirkon ja Hattula-pirtin välisen polun hiekoittamiseen. Toimenpide: Seurakunta huolehtii polun hiekoittamisen ja miettii ratkaisuja polun valaistukseen pääsiäisyöksi ja Tuomaan päivän illaksi.

Kirkkoneuvoston tärkeimpiä päätöksiä:

- Tömäjärven päärakennuksen wc- ja suihkutilojen muutos- ja uusimistyöhön saatujen tarjousten käsittely ja urakoitsijan valinta
- Talouspäällikön virkavapausajan sijaisjärjestelyt
- Tilikauden 2017 tuloksen käsittely
- Tilinpäätös vuodelta 2017
- Urakoitsijan valinta Parolan seurakuntatalon purkamiseen
- Esitys kirkkovaltuustolle talouspäällikön valinnasta
- Sovintosopimus Grellar Trading Oy:n ja Hattulan seurakunnan välisessä riita-asiassa

- Seurakunnan toimitilojen hankesuunnitelman käynnistäminen ja työryhmän nimeäminen
- Tuloveroprosentti vuodelle 2019
- Toiminta- ja taloussuunnitelman perusteet ja laadintaohjeet vuosille 2019 – 2021
- Suorituslisän kriteerien määrittäminen
- Maksut ja korvaukset palveluista vuonna 2019
- Toimintasuunnitelma ja talousarvioesitys vuodelle 2019 sekä suunnitelmavuosille 2020-2021
- Seurakuntatalon rakentaminen – investointipäätös
- Tyrvännön seurakuntakodin purkaminen

Tilintarkastusyhteisö ja tilintarkastajat 2015-2018

Kirkkovaltuusto valitsi 18.5.2015 KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy seurakunnan tilintarkastusyhteisöksi. Vastuullisena tilintarkastajana KHT, JHT Mari Säynätjoki, hänen varahenkilönään toimii HT, JHT Esko Säilä.

Rakennustoimikunta

Rakennustoimikunta valittiin 19.2.2015 Parolan seurakuntatalon ja virastotalon peruskorjauksen valmistelevalle toimikunnaksi. Rakennustoimikunta kokoontui tilikauden aikana viisi kertaa (12).

Rakennustoimikunnan kokoonpano: puheenjohtaja Mauno Juottonen, varapuheenjohtaja Lasse J. Lilja sekä Heikki Uusi-Illikainen. Viranhaltijoista läsnä- ja puheoikeus kokouksessa: kirkkoherra, talouspäällikkö ja kiinteistöhoitaja.

3. **Henkilöstö** (suluissa edellinen vuosi)

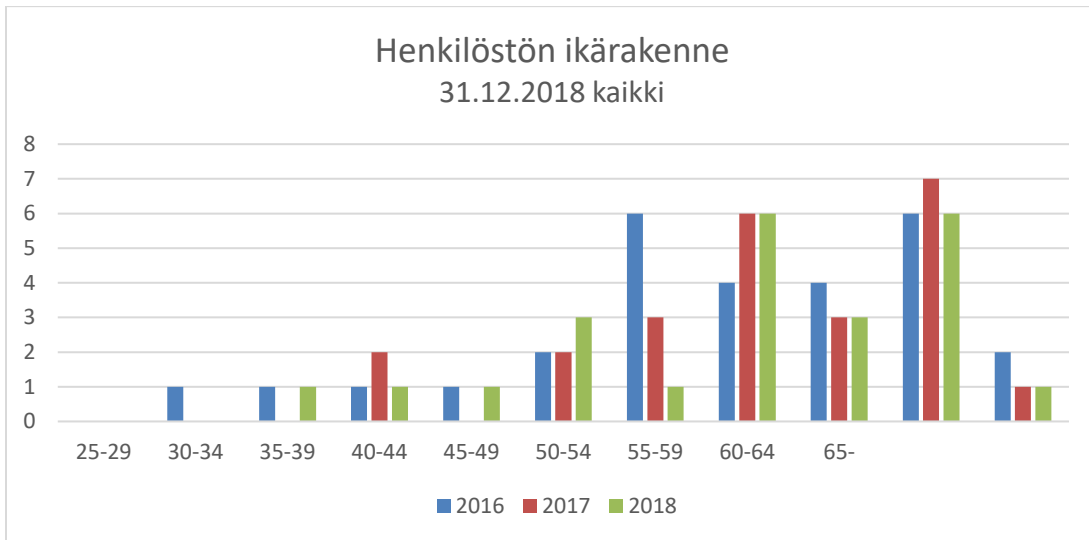
Henkilöstössä tapahtui joitakin muutoksia toimintakauden aikana. Pitkäaikainen hautausmaanhoidtaja Olavi Suomalainen jäi eläkkeelle 1.4.2018, toimea ei ole vielä täytetty uudelleen. Talouspäällikkö Riitta Taivalmaa jäi myös eläkkeelle, jonka johdosta taloustoimistoon ostettiin ulkopuolista asiantuntijapalvelua huhti-lokakuun välisenä aikana yhteensä 136 h. Uusi talouspäällikkö Tia Kymäläinen aloitti virassa 8.8.2018.

Nuorisotyönohjaaja Salla Yrjälä oli virkavapaalla 1.8.-28.2.2019 välisen ajan. Määräaikaisena viranhaltijana toimi nuorisotyöntekijä Tytti Peltola. Pastori Miikka Anttila oli virkavapaalla seurakuntapastorin virasta 1.9. – 31.12.2018. Seurakunnassa toimi useita isosia ja kausityöntekijöitä pääasiassa kesällä. Seurakunnan rooli kesätyön tarjoajana Hattulan kunnassa on merkittävä.

Henkilöstön ikä ja koulutustaso

Henkilöstön keski-ikä on 51,5 vuotta (53,5). Miesten keski-ikä on 57,7 vuotta ja osuus henkilöstöstä 22 %. Naisten keski-ikä on 49,7 vuotta ja osuus henkilöstöstä on 78 %.

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on 53,1 vuotta (53,5), ei vakinaisen keski-ikää ei ilmoiteta (-).

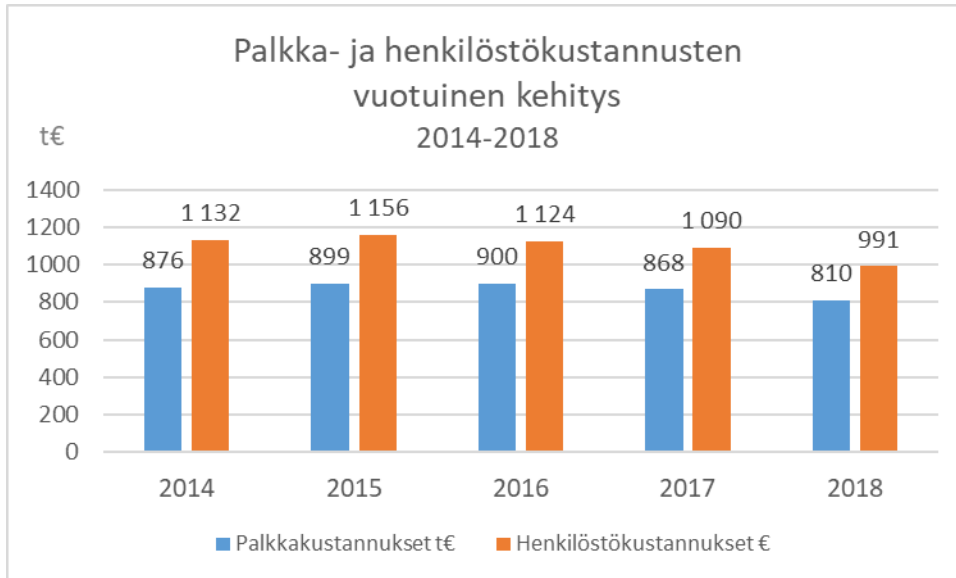
Koulutustaso	Henkilö kpl
Alempi perusaste - kansakoulu	1
Ylempi perusaste - peruskoulu, keskikoulu	-
Keskiaste - ylioppilastutkinnot, 1-3 vuotiset ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot	8
Alin korkea-aste - mm. kirkon nuorisotyöohjaajat, diakonissan, diakonin ja hortonomin tutkinnot (jos ei ammattikorkeakoulututkintoja)	3
Alempi korkeakouluaste - ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot	4
Ylempi korkeakouluaste - ylemmät korkeakoulututkinnot, maisteritutkinnot	5
Tutkijakoulutusaste - tieteelliset lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot	1
Koulutus tuntematon	1

Henkilöstön määrä ja palkkakulut

Henkilöstön määrää tarkastellaan kirkkohallituksen ohjeiden mukaan vuoden lopun tilanteen mukaan. Henkilöstön kokonaismäärä 31.12.2018 oli 23 (24).

Henkilötyövuodet (HTV) sisältää kaikkien vuoden aikana työskennelleiden työntekijöiden tunnit käännettynä henkilötyövuosiksi.

HTV tehtävryhmittäin	2018	2017	2016	2015	2014
Seurakuntatyö	13,4	13,4	13,8	14,1	14,6
Hallinto	3,2	4,6	5,1	4	3,7
Hautausmaatyö	3,2	3,8	3,6	3,7	3,7
Kiinteistö- ja kirkonpalvelutyö	5	5,1	5,9	6,2	6,6
HTV yhteensä	24,8	26,9	28,4	28	28,6
HTV vähennettynä keskeytyspäivillä	23,6	26,2	-	-	-
HTV väh. Keskeytyspäivät ja lomat	20,2	22,2	-	-	-

Henkilötyövuoden hinta	2018	2017	2016	2015	2014
Henkilöstökustannukset € / HTV	39 960,37	40 528,62	39 562,72	41 301,50	39 566,12
Kilometrikorvaukset ja päivärahat € / HTV	1206,31	962,18	982,97	894,01	901,38

Palvelussuhteiden kesto ja vaihtuvuus

Palvelussuhteiden kesto	2018	2017	2016	2015	2014
Alle 1 vuotta	2	1	3	1	3
1-4 vuotta	2	2	4	5	5
5-9 vuotta	3	8	8	9	8
10-14 vuotta	6	5	4	3	7
15-19 vuotta	6	4	4	4	-
20-24 vuotta	-	-	-	-	1
25 vuotta tai enemmän	4	4	5	6	5

Vaihtuvuus on ollut vähäistä. Vuoden aikana kaksi henkilöä jäi eläkkeelle (1).

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Sairauspoissaolopäivien määrä on laskenut samoin kuin työterveyshuollon kustannukset ovat alentuneet merkittävästi. Työterveyshuollon tuottaa vuosina 2018-2020 Finla Työterveys Oy Hämeenlinnassa.

Poissaolon kesto kalenteripv	2018	2017	2016	2015	2014
1	23	24	10	9	16
2-3	18	28	18	11	12
4-10	9	8	10	10	11
11-60	2	5	3	5	6
yli 60	2	1	2	2	1
kalenteripäivät yht.	348	308	806	791	909
Sairaus- ja tapaturmapäivät / htv	14	11,4	30,3	28,5	21,9
Työterveyshuollon kustannukset / htv	262,97 €	404,73 €	466,89 €	588,66 €	598,89 €
Virkistystoiminnan kustannukset / htv	258,24 €	198,15 €	222,73 €	231,17 €	227,00 €

Koulutus

Henkilöstön koulutus	2018	2017	2016	2015	2014
Koulutuspäivien lkm	74	51	118	63	75
Koulutusta saaneiden lkm	15	15	23	21	17
Kustannukset €	6094,52	5053,17	12531,2	7282,01	6818,08
osuus henkilöstökustannuksista	0,6 %	0,5 %	1,1 %	0,6 %	0,6 %
Kustannukset € / HTV	245,75	187,85	441,08	260,07	238,41

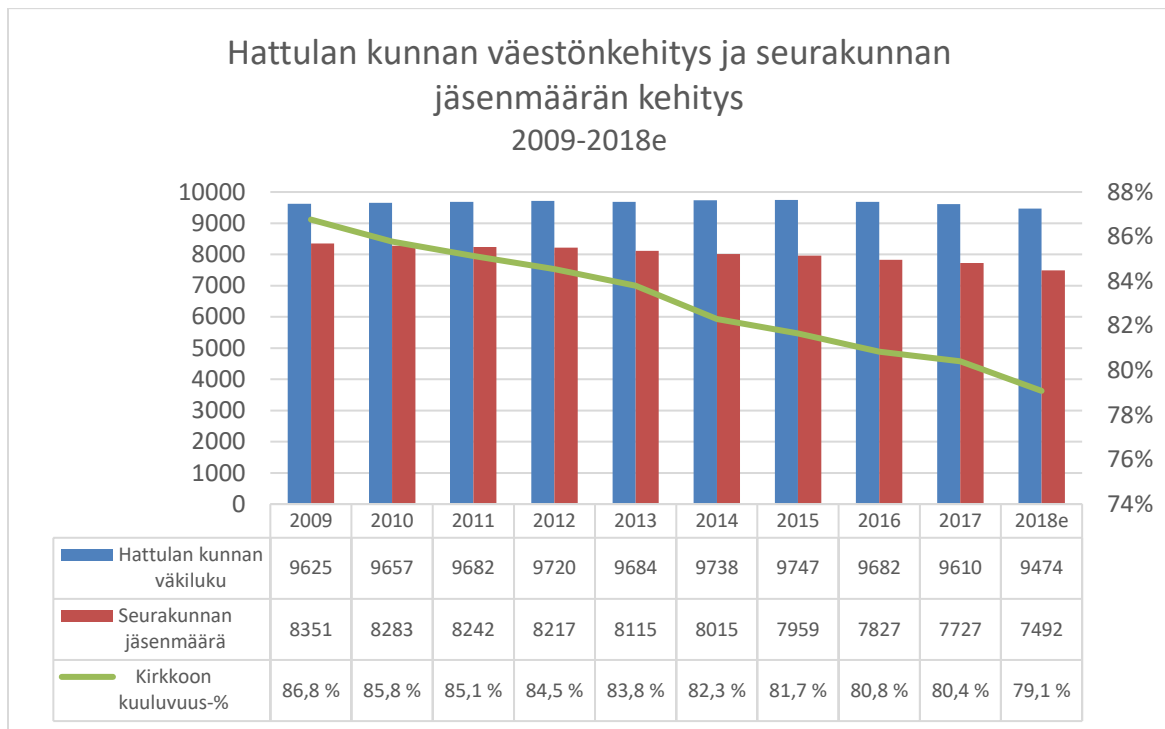
Koulutussuunnitelma vuodelle 2018 toteutui pääosin hyvin. Henkilöstöllä on vahva tahto kehittää itseään. Koulutusten myötä työntekijät ovat tuoneet työyhteisöön monipuolista osaamista, kokemuksia sekä verkottumista.

4. Seurakunnan väkiluku (suluissa edellinen vuosi)

Valtakunnallisesti seurakuntien jäsenmäärä laski vuoden 2018 aikana 1,4 %. Hattulan seurakunnassa väkiluku vähenee myös loivasti mutta tasaisesti. Seurakunnan jäsenmäärä vuodenvaihteessa oli 7 492 jäsentä. Veroprosentin korotus aiheutti odotetusti kirkosta eroamisia, joiden vaikutus jäsenmäärään oli noin -0,9 %. Suurempi vaikutus jäsenmäärän laskuun oli kuitenkin muuttoliikkeellä, jonka seuraus jäsenmäärään oli -126 jäsentä eli n. -1,6 %.

Seurakunnan väkiluvussa tapahtuneet muutokset	2018	2017	2016	2015
Seurakunnan väkiluku 31.12.	7492	7727	7827	7959
Kastetut	65	82	64	81
Kuolleet	89	67	56	70
Muuttoliike	-126	-69	-37	-12
Kirkkoon liittyneitä	35	18	13	19
Kirkosta eronneita	120	61	67	74
Seurakuntaan tulleita yhteensä	412	435	437	469
Seurakunnasta poistuneita yhteensä	647	536	527	525

Viimeksi tilanne, jolloin kastettuja oli vähemmän kuin kuolleita, oli vuonna 1982. Tämän jälkeen tilanne on viime vuoteen asti ollut toisin päin. Hattulan kunnan väestönkehitys jatkuu koko Kanta-Hämeen tapaan negatiivisena ja muuttotappioisena. Tilastokeskuksen mukaan Hattulan ennakkoväkiluku 31.12.2018 oli 9 474 asukasta, muutoksen ollessa -136 asukasta eli n. -1,4 % (9 610).

5. Talousarvion toteutuminen

5.1 Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi ja käyttötalousosan toteutuminen.

Seurakunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa kirkkovaltuusto hyväksyy toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimintayksiköille ja tehtäväalueille tehtävien hoitamista varten.

Käyttötalousosassa esitetään toimintayksikkö- ja tehtäväaluekohtaiset ulkoiset tulot ja menot. Käyttötalousosassa tai sen perusteluissa määritellään myös talousarvion sitovuustaso kirkkovaltuustoon nähden. Määrärahat ja tuloarviot esitetään suoriteperusteen mukaisina. Poistot otetaan mukaan käyttötalousosaan kustannuslaskennalliset tarpeet huomioon ottaen.

Vuoden 2018 luvun jälkeen suluissa on vuoden 2017 vastaava luku.

Sisäiset erät

Sisäiset erät eivät ole sitovia. Seurakunnallisen toiminnan tehtäväalueilla näkyvät sisäiset kulut ovat sisäisiä tilavuokria, siinä suhteessa kuin tehtäväalue on käyttänyt seurakunnan omassa omistuksessa olevia kiinteistöjä. Kiinteistöjen kohdalla tilavuokrat näkyvät sisäisenä tuottona.

Sisäisillä vyörytyksillä siirretään tiettyjä kuluja. Eläkerahastomaksut vyörytetään kuluksi kaikille niille tehtäväalueille, joilla on maksettuja palkkoja, maksettujen palkkojen suhteessa. Kiinteistöhallinnon kulut vyörytetään kiinteistöihin liittyville tehtäväalueille, niiden bruttokulujen suhteessa. Hallintokulut (tehtäväalueet kirkolliset vaalit, kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto, taloushallinto, tilintarkastus, kirkkoherranvirasto) sekä verotuskulut ja keskusrahastomaksut vyörytetään seurakunnallisen toiminnan ja hautatoimen tehtäväalueiden kustannuksiksi.

5.1.1. Hallinto

Kirkollisvaalit	
Toiminta-ajatus	Vaalilautakunta järjestää seurakuntavaalit kirkon vaalijärjestyksen edellyttämällä tavalla.
Toiminta 2018	Kirkon vaalijärjestyksen mukaisesti marraskuussa järjestettiin seurakuntavaalit, joissa valittiin 23 jäsentä kirkkovaltuustoon toimikaudeksi 2019-2022. Vaalin tuloksena kirkkovaltuuston jäsenistö vaihtui huomattavan paljon. Edeltävän toimikauden valtuutetuista 11 ei ollut enää ehdokkaana ja valituista kaikkiaan 13 on ns. uutta valtuutettua; tosin osa heistä on ollut joskus aiemmin seurakunnan luottamustehtävissä.
Arviointi	Äänestysprosentti pysyi edellisten vaalien tasolla ja oli 16,0. Vaaleista tiedottaminen aloitettiin hyvissä ajoin esim. nettisivujen ja joka kotiin jaettavaa kausitiedotetta käyttäen sekä lähettämällä jokaiselle äänioikeutetulle henkilökohtainen vaalitie-dote. Valtakunnallinen vaalikone oli myös käytössä. Ehdokkaaksi asettuneita oli näissä vaaleissa selvästi vähemmän kuin edellisellä kerralla (33/41). Kiinnostus lähteä kirkollisvaaliehdokkaaksi oli alhainen myös valtakunnan tasolla. Seuraavissa vaaleissa on syytä panostaa tiedottamiseen yhä enemmän sekä itse vaalien suhteen, että myös ehdokasasetteluvaiheessa. On todennäköistä, että esim. vaalikoneen merkitys kasvaa entisestään ja olisi tärkeä saada ehdokkaat vastaamaan siihen mahdollisimman kattavasti. Ennakoäänestyksen suosio on jatkuvasti kasvanut, nyt jo yli puolet äänistä annettiin ennakkoon. Tulevaisuudessa ennakoäänestyksen järjestämiseen on varattava resursseja nykyistä enemmän. Vaalien järjestäminen merkitsee huomattavaa lisätyötä myös vaalilautakunnan puheenjohtajalle ja kirkkoherralle.

Kirkolliset vaalit	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)						
Toimintakulut (ulkoiset)	-17 820		-17 820	-18 344,14	524,14	102,9
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-17 820		-17 820	-18 344,14	524,14	102,9
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-17 820		-17 820	-18 344,14	524,14	102,9
Laskennalliset erät						
Sisäiset korkokulut						
Sisäiset vyörytyserät	18 344		18 344	18 344,14	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	524		524	0,00	524,14	0,0

Kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto	
Toiminta-ajatus	Hallintoelinten tehtävänä on hoitaa seurakunnan hallintoa ja käyttää päätösvaltaa kirkkolaissa ja muissa säädöksissä säädetyllä tavalla. Seurakunnan ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu kirkkovaltuusto. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa kirkkovaltuusto hyväksyy seurakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Kirkkoneuvosto toimeenpanee kirkkovaltuuston päätökset ja vastaa siitä, että kirkkovaltuuston hyväksymää talousarvioita noudatetaan.
2018	Kirkkovaltuuston ja -neuvoston kokouspalkkion suuruus on 30,00 € / kokous. Kirkkovaltuuston kokouksissa käsiteltiin vuonna 2018 44 (51) pykälää ja kirkkoneuvoston kokouksissa 139 (150) pykälää. Kirkkovaltuuston kulut 2 234,18 € / kokous (2 528,01 €) ja 253,88 € / pykälä (247,84 €) Kirkkoneuvoston kulut 5 372,18 € / kokous (5 688,92 €) ja 463,79 € / pykälä (493,04 €)

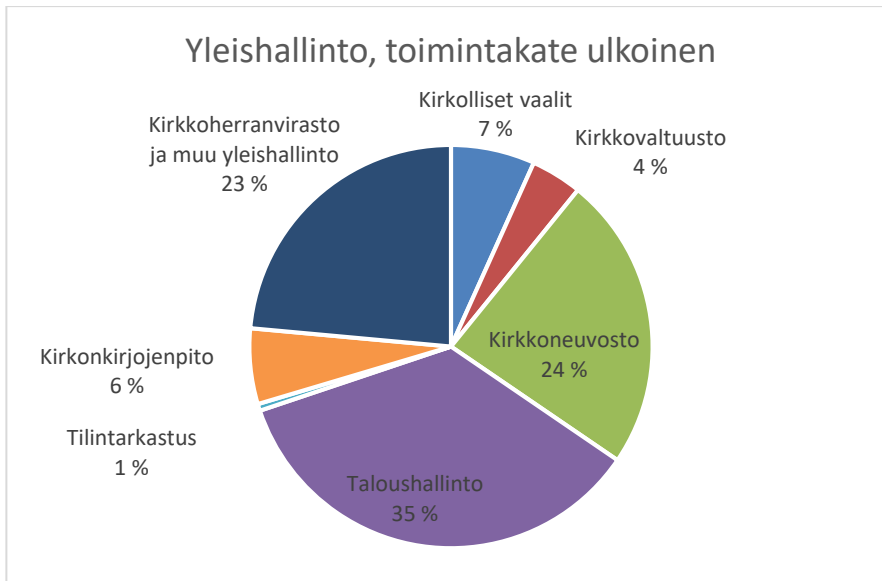
Kirkkovaltuusto	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				14,58	-14,58	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-12 470	-200	-12 670	-11 185,47	-1 484,53	88,3
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-12 470	-200	-12 670	-11 170,89	-1 499,11	88,2
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-12 470	-200	-12 670	-11 170,89	-1 499,11	88,2
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	11 171		11 171	11 170,89	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-1 299	-200	-1 499	0,00	-1 499,11	0

Kirkkoneuvosto	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				44,91	-44,91	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-77 640	7 000	-70 640	-64 511,12	-6 128,88	91,3
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-77 640	7 000	-70 640	-64 466,21	-6 173,79	91,3
Toimintatuotot (sisäiset)						
Toimintakulut (sisäiset)						
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-77 640	7 000	-70 640	-64 466,21	-6 173,79	91,3
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	64 466	0	64 466	64 466,21	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-13 174	7 000	-6 174	0,00	-6 173,79	0,0

Talous- ja henkilöstöhallinto Tilintarkastus ja valvonta Muu yleishallinto*	
Toiminta-ajatus	Taluspäällikkö ja toimistosihteerit muodostavat taloustoimiston, jonka tehtävänä on auttaa kirkkoneuvostoa hallinnon, talouden ja omaisuuden sekä kiinteistöjen ja hautatoimen hoitamisessa. Taloustoimisto hoitaa talous- ja henkilöstöhallintoa yhteistyössä Kirkon palvelukeskuksen kanssa.
Tavoitteet 2018	Kehityskeskustelut vähintään kerran vuodessa. Työsuojelun tavoitteena turvallinen ja terveellinen työympäristö sekä henkilöstön psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen työkyvyn kehittäminen ja ylläpitäminen sekä työolojen haittojen poistaminen. Yhteistyötoimikuntaan kuuluu työsuojelupäällikkö, luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutettu. Toimikunta kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa käsittelemään työsuojelua ja turvallisuutta koskevia asioita. Työhyvinvointia edistetään järjestämällä yhteisiä liikuntatapahtumia ja retkiä sekä tarjotaan liikunta- ja kulttuuriseteleitä kirkkoneuvoston ohjeistuksen mukaisesti. Työkyvyn ylläpitoon työnantaja tarjoaa ateriaedun ja sen lisäksi korvaa hierontaa ja fysikaaliseen hoitoon liittyviä kustannuksia.
Arviointi	Kehityskeskustelut käytiin tavoitteiden mukaisesti syksyllä. Yhteistyötoimikunta kokoontui neljästi. Työsuojelupäällikkö ja -valtuutettu keräsivät työntekijöiltä omaan työhönsä liittyen vaarojen arviointi-lomakkeet ja tekivät alkuvuonna 2019 riskien arviointi-kierroksen seurakunnan kaikkiin kiinteistöihin. Toimikunta käsittelee koulutus suunnitelman johon ei ollut huomautettavaa. Työnantaja on tukenut henkilöstön työkykyä ja henkistä hyvinvointia tarjoamalla edullisesti Smartum kulttuuri- ja liikuntaseteleitä. Liikunta- ja kulttuuriseteleitä käytti 15 (12) työntekijää, liikuntaseteleitä yhteensä 220 kpl (220) ja kulttuuriseteleitä yhteensä 748 kpl (740). Työterveydenhoitajan läheteellä hieronnassa kävi 4 (5) henkilöä. Seurakunnalla on käytössä aterialipukkeet, joita käytti kolme (4) henkilöä 160 (95) kpl Hattulan kunnan henkilöstöruokalassa Pappilanniemessä. Tyhy-toimikunta järjesti päivätreenin Tallinnaan 31.10.2018. Päivän aikana käytiin opastetulla kierroksella Tallinnan tuomiokirkossa. Jouluruokailu järjestettiin Petäyksessä 12.12.2018. Tyhy-toimikuntaan kuuluivat nuorisotyön ohjaaja Salla Yrjälä (vv 1.8.-28.2.2019) sekä Marjo Torkkel.

Taloushallinto	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				107,14	-107,14	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-89 300	-12 630	-101 930	-96 227,81	-5 702,19	94,4
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-89 300	-12 630	-101 930	-96 120,67	-5 809,33	94,3
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-89 300	-12 630	-101 930	-96 120,67	-5 809,33	94,3
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	96 121		96 121	96 120,67	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	6 821	-12 630	-5 809	0,00	-5 809,33	0,0

Tilintarkastus	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-2 650	-800	-3 450	-1 494,85	-1 955,15	43,3
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-2 650	-800	-3 450	-1 494,85	-1 955,15	43,3
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-2 650	-800	-3 450	-1 494,85	-1 955,15	43,3
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	1 495		1 495	1 494,85	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-1 155	-800	-1 955	0,00	-1 955,15	0,0

Kirkonkirjojenpito	
Toiminta-ajatus	Kirkkolain mukaan kirkkoherranvirasto huolehtii kirkonkirjojen pitoon liittyvistä tehtävistä. Nämä ovat lain edellyttämiä viranomaistehtäviä, joista on huolehdittava kaikissa tilanteissa. Päätöksenteko kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioissa kuuluu kirkkoherralle.
Toiminta 2018	Jäsentiedon ylläpitäminen ja viranomaistehtävät hoidetaan Kirjuri-järjestelmän avulla kirkkohallituksen ohjeiden mukaisesti. Virkatodistukset pystyttiin toimittamaan tilaajille tavoiteajassa. Kanta-Hämeen seurakuntien keskusrekisterihankkeen kariuduttua on rovastikuntatasolla kartoitettu mahdollisuuksia liittymisestä joko Lahden tai Tampereen keskusrekistereihin. Päätöksiä ei ole tehty.
Arviointi	Kirkonkirjojen pitämisessä haasteena on osaavan henkilökunnan saaminen toimisto- ja sihteerin poissaolojen ja vuosilomien ajaksi. Ratkaisua on etsitty mm. mahdollisuudesta perehdyttää taloustoimiston toimistosihteerä tehtävään ja hänelle on hankittu Kirjuri-oikeudet, jotka ovat myös kirkkoherralla.

Kirkonkirjojenpito	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	8 800		8 800	8 021,78	778,22	91,2
Toimintakulut (ulkoiset)	-44 980	18 910	-26 070	-24 511,57	-1 558,43	94,0
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-36 180	18 910	-17 270	-16 489,79	-780,21	95,5
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-36 180	18 910	-17 270	-16 489,79	-780,21	95,5
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-1 527		-1 527	-1 527,15	0	100,0
Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)	-37 707	18 910	-18 797	-18 016,94	-780,21	95,8

Kirkkoherranvirasto	
Toiminta-ajatus	Kirkkoherranvirasto toimii asiakaspalvelupaikkana (esim. toimitusten varaukset, hautausasioiden sopiminen) ja seurakunnallisen toiminnan tukena (esim. ilmoittautumiset, luettelot, sisäinen tiedotus, postitus).
Toiminta 2018	Kirkkoherranvirasto toimii edelleen Pappilanniemessä, ja toiminnan taso on pyritty pitämään niin hyvällä tasolla kuin se väistötiloissa on mahdollista. Toimitusten varauksien sopimiseen ja tiedotukseen käytetään Katrina-varauskirjaohjelmistoa.
Arviointi	Väistötilan tuomia haasteita ovat heikko äänieristys ja tilan ahtaus. Lisähaasteena on se, että arkisto on edelleen väistötiloissa Kansallisarkiston Hämeenlinnan toimipaikassa, joka luonnollisesti hankaloittaa sen käyttöä.

Kirkkoherranvirasto	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	7 900		7 900	7 624,51	275,49	96,5
Toimintakulut (ulkoiset)	-86 290		-86 290	-71 711,56	-14 578,44	83,1
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-78 390		-78 390	-64 087,05	-14 302,95	81,8
Toimintakulut (sisäiset)	-1 588		-1 588	-1 587,75	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-79 978		-79 978	-65 674,80	-14 302,95	82,1
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	65 675		65 675	65 674,80	0,00	100,0
Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)	-14 303		-14 303	0,00	-14 302,95	0,0

Muu yleishallinto siirtyy omaksi kustannuspaikakseen takaisin vuonna 2019. Vuoden 2018 luvut kirkkoherranviraston tehtävänäalueessa.

5.1.2. Seurakunnallinen toiminta

Jumalanpalveluselämä																	
Toiminta-ajatus	Perimmäiseltä olemukseltaan kristillinen seurakunta on jumalanpalvelus-yhteisö. Siksi jumalanpalveluksen tulee olla seurakunnallisen toiminnan ydin, josta on yhteys kaikkeen muuhun seurakunnalliseen toimintaan. Parhaimmillaan jumalanpalvelus on sekä seurakuntalaisille, luottamushenkilöille että työntekijöille levon, voimavarojen ja vastuullisen elämänasenteen lähde. Tämän saavuttamiseksi on syytä keskittää huomiota jumalanpalvelusten huolelliseen suunnitteluun ja toteutukseen sekä jumalanpalvelusopetukseen.																
Toiminta 2018	Aiemman käytännön mukaisesti pääjumalanpalvelukset pidettiin pääasiassa Hattulan kirkossa, Tyrvännön kirkossa n. kerran kuukaudessa, Pyhän ristin kirkossa juhannuksesta elokuun loppuun ja Vuohiniemen rukoushuoneessa neljä kertaa ns. kaksoispyhiin toisena pyhäpäivänä. Heinä-elokuussa konfirmaatiomessut pidettiin klo 13, kaksi Hattulan kirkossa ja yksi Tyrvännön kirkossa. Talvikautena pääjumalanpalveluksen ollessa Tyrvännön kirkossa Hattulan kirkossa toimitettiin iltajumalanpalvelus tai -messu. Lasten ja perheiden jumalanpalveluksia pidettiin seitsemän, mukaan lukien päivähoidon pääsiäiskirkot ja koulunsa aloittavien siunaaminen Pyhän Ristin kirkossa. Edellisvuoden tapaan pidettiin pääsiäisyön messu Pyhän Ristin kirkossa (messun jälkeen Hattula-pirtissä oli tarjolla pääsiäislammasta, happamatonta leipää ja yrttiteetä), Tyrvännön kirkkopyhä, Hyvän Tuomaan lyhtykirkko, ja jouluihin metsäkirkko Marttaristillä. Tyrvännön kirkossa pidettiin enkelikirkko ensimmäisenä adventtina. Jumalanpalvelusten osallistujamäärät tilaisuutta kohti ovat kertomusvuonna pysyneet keskimäärin edellisen vuoden tasolla samoin kuin ehtoolliselle osallistuneet. Tunnuslukuja 2018 (2017): <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Tilaisuus</th> <th>lkm</th> <th>osallistujia</th> <th>ehtoollinen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Messu</td> <td>67 (69)</td> <td>5270 (5423)</td> <td>2801 (2952)</td> </tr> <tr> <td>Viikkomessu</td> <td>23 (15)</td> <td>613 (558)</td> <td>354 (285)</td> </tr> <tr> <td>Sanajumalanp.22</td> <td>27</td> <td>3443 (4823)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Tilaisuus	lkm	osallistujia	ehtoollinen	Messu	67 (69)	5270 (5423)	2801 (2952)	Viikkomessu	23 (15)	613 (558)	354 (285)	Sanajumalanp.22	27	3443 (4823)	
Tilaisuus	lkm	osallistujia	ehtoollinen														
Messu	67 (69)	5270 (5423)	2801 (2952)														
Viikkomessu	23 (15)	613 (558)	354 (285)														
Sanajumalanp.22	27	3443 (4823)															
Arviointi	Jumalanpalveluselämä on jatkunut ennallaan Hattulan kaikissa kirkoissa. Kesän leirien konfirmaatiot pidettiin sunnuntaisin klo 13, joka mahdollisti jumalanpalvelusten pitämisen edellisvuoden tapaan useammin myös Pyhän Ristin kirkossa. Seurakuntalaisten osallistumista ja vastuuta jumalanpalvelusten toteuttajina pyrittiin lisäämään samoin kuin kirkkokahvituksia. Jumalanpalveluselämän haasteena on yhä sen kehittäminen yhä enemmän osallistavaan suuntaan ja saada seurakuntalaisia osallistumaan myös niiden suunnitteluun.																

Jumalanpalveluselämä	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				88,81	-88,81	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-69 770	2 860	-66 910	-62 974,78	-3 935,22	94,1
Toimintakate 1 (ulkoisen)	-69 770	2 860	-66 910	-62 885,97	-4 024,03	94,0
Toimintakulut (sisäiset)	-55 190		-55 190	-55 190,32	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoisen ja sisäisen)	-124 960	2 860	-120 100	-118 076,29	-4 024,03	96,7
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-38 156		-38 156	-38 155,69	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-163 116	2 860	-160 256	-156 231,98	-4 024,03	97,5

Hautaansiunaaminen	
Toiminta-ajatus	Hautaan siunaamisessa noudatetaan Hautaustoimilain lisäksi Kirkkolain ja -järjestyksen säädöksiä sekä Kirkollisten toimitusten kirjaa ja sen ohjeita. Hautaan siunaaminen on ehkä kaikkein arvostetuin kirkollinen toimitus. Siinä kohdataan ihminen usein hyvinkin herkässä ja haavoittuvassa tilassa. Tämän huomioon ottaminen on ensiarvoisen tärkeää koko hautaan siunaamisen ja hautauksen prosessissa.
Toiminta 2018	Hattulan seurakunnan kirkoissa ja hautausmailla oli hautaan siunaamisia kaikkiaan 78 (68), joissa oli läsnä 2762 (2574) henkilöä. Kirkkoon kuulumattomia haudattiin 8. Lisäksi Hattulan papit siunasivat ne oman seurakunnan ja kunnan jäsenet, joiden siunaustoimitus oli Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kappeleissa. Näitä tilaisuuksia oli 10 (8). Omaisten toivomuksen mukaisesti toimituskeskustelut käytiin joko seurakunnan tiloissa tai vainajan lähiomaisten luona. Lähes poikkeuksetta pappi osallistui muistotilaisuuteen. Kanttori osallistui muistotilaisuuksiin, mikäli se aikataulullisesti oli mahdollista. Pyhäinpäivän messussa ja iltakirkossa luettiin edellisen pyhäinpäivän jälkeen siunattujen seurakunnan jäsenten nimet ja heidän läheisiään kutsuttiin kirkkoon.
Arviointi	Omaisten toivomukset on pyritty siunausjärjestelyissä ottamaan huomioon käytännön mahdollisuuksien mukaan. Seurakunnan tehtävä kuolemantapausten yhteydessä on säilynyt merkittävänä. Myös lähes jokainen kirkkoon kuulumaton siunataan.

Hautaansiunaaminen	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				34,90	-34,90	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-38 890	2 260	-36 630	-36 915,94	285,94	100,8
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-38 890	2 260	-36 630	-36 881,04	251,04	100,7
Toimintakulut (sisäiset)	-37 241		-37 241	-37 240,89	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-79 131	2 260	-73 871	-74 121,93	251,04	100,3
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-23 941		-23 941	-23 941,16	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-100 072	2 260	-97 812	-98 063,09	251,04	100,3

Muut kirkolliset toimitukset	
Toiminta-ajatus	Tärkeimmät muut kirkolliset toimitukset ovat kaste, avioliittoon vihkiminen ja konfirmaatio. Lisäksi kirkollisiin toimituksiin kuuluu mm. avioliiton siunaaminen, kodin siunaaminen, yksityinen rippi ja ehtoollinen sairaan luona, erilaisiin elämänvaiheisiin liittyvät rukoushetket kuten häpäivän vietto, uuden toimitilan valmistuminen jne.
Toiminta 2018	Tilastoituja kasteita oli 72 (84), joista Hattulan seurakunnan jäseniksi kastettuja 65, tilaisuuksissa oli läsnä yhteensä 1747 (1899) henkilöä. Kastekoteihin jaettiin kaste-kynttilä ja kirja <i>Kirkkovuosi lapsen kanssa</i> tai <i>Kotien rukouskirja</i> . Kaste keskustelut käytiin lapsen kotona tai seurakunnan tiloissa. Hattulan kirkkoon laitettiin kastetaulu, johon jokaiselle kastetulle kiinnitetään huopaenkeli. Vuodenvaihteen jälkeen enkelit jaetaan perheille jumalanpalveluksen yhteydessä. Avioliittoon vihkimisiä toimitettiin 30 (25), joissa läsnä 1942 (1472) henkilöä, avioliiton siunaamisia oli 2 (6), joissa läsnä 44 (332) henkilöä. Vihkipareille ja avioliiton siunaamisen pariskunnille annettiin vihkiraamattu. Toimituskeskustelut käytiin pääsääntöisesti vihkiharjoituksen yhteydessä. Lisäksi monet vihkiparit keskustelivat kanttorin kanssa erikseen vihkimusiikeista.

	Talvirippikoulun ja päivärippikoulun konfirmaatiot toimitettiin seurakunnan pääjulumalanelpalveluksen yhteydessä klo 10 messussa, kesän leiririppikoulujenkonfirmaatiot erillisinä konfirmaatiomessuina Hattulan kirkossa ja Tyrvännön kirkossa klo 13. Kaikkiaan rippikouluryhmien konfirmaatioita oli 5 (5) ja niihin osallistui 1292 (1581) henkilöä. Kodinsiunaamisia oli yksi kastetilaisuuden yhteydessä.
Arviointi	Seurakunnan jäsenelle syntyneistä lapsista kastetaan noin 97 %. Kirkollisten vihkimisten määrä suhteessa kaikkiin hattulalaisten solmimiin avioliittoihin on kasvanut edellisvuodesta ja on 23/37, kun edellisvuonna suhde oli 17/39. Yksityisiä ehtoollisen viettoja on tilastoitu vain yksi huolimatta siitä, että yksityisehtoollisen mahdollisuudesta on tiedotettu mm. kausitiedotteessa.

Muut kirkolliset toimitukset	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				29,10	-29,10	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-42 350	2 700	-39 650	-40 030,17	380,17	101,0
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-42 350	2 700	-39 650	-40 001,07	351,07	100,9
Toimintakulut (sisäiset)	-24 919		-24 919	-24 918,91	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-67 269	2 700	-64 569	-64 919,98	351,07	100,5
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-21 467		-21 467	-21 467,22	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-88 736	2 700	-86 036	-86 387,20	351,07	100,4

Aikuistyö ja muut seurakuntatilaisuudet	
Toiminta-ajatus	Hattulalaisille tarjotaan mahdollisuutta oman paikan löytämiseen seurakunnan elämässä. Aikuistyöhön luetaan säännöllisesti kokoontuvat ja sitoutumista edellyttävät pienryhmät ja toisaalta nimenomaan aikuisille tarkoitettu retki-, leiri-, kurssi- ja rettiittitoiminta (joita kaikkia Hattulan seurakunta ei kykene yksin järjestämään). Muihin seurakuntatilaisuuksiin luetaan kaikille avoin toiminta, jolla tarjotaan mahdollisuus pyhän kokemiseen, keskinäisen yhteyden rakentumiseen ja tietopuoliseen kristittynä kasvamiseen ilman säännölliseen toimintaan sitoutumista.
Toiminta 2018	Syksyllä 2017 aloittanut uskonkysymysten pohdintaryhmä jatkoi toimintaansa toukokuuhun 2018 asti, ja syyskuussa 2018 aloitti uusi ryhmä, jonka jäsenistä osa oli samoja kuin edellisessä ja osa uusia. Ryhmän vetäjänä oli vapaaehtoinen seurakuntalainen, jolle aikuistyön pappi antoi taustatukea (pappi itse mukana noin joka kolmannessa kokoontumisessa). Uusia ohjaajakoulutuksesta kiinnostuneita ei ollut. Aikuisten raamattupiiri kokoontui vapaaehtoisvoimin keväällä ja syksyllä joka toinen viikko. Kesäkuussa järjestettiin yhdessä Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kanssa ohjattu polkupyöräretki joihinkin seudun kirkkoihin. Aikuisten oma saunailta ei toteutunut, ei myöskään rettiittitoiminta. Pidettiin kahdettoista kinkerit eri puolilla seurakuntaa, aiheena kaste ja kummius. Raamattuluentsarjan sijasta pidettiin osana kansalaisopiston toimintaa syksyllä Parolassa kristillisen teologian historiasta luentsarja, jota myös seurakunta mainosti.

	Laitoksissa ja palvelukodeissa järjestettiin säännöllisesti hartaushetkiä (kuukausittain Tuulia-koti, Willa Katinala, Punojanportti; lisäksi Ilveskoti, Ilonpisara, Kissankello ja Pihlajalinnat sekä vuoden lopulla uutena Parolanpuisto). Juttutuvalla hartaus kerran kuussa, Vanamajalla iltatilaisuudet kesäkuukausina. Seurakunnan pappi osallistui Valteen-Salimäen diakoniapiirin toimintaan ja 80-vuotisjuhlaan. Yhteistoimintaa oli myös mm. veteraanijärjestöjen ja helluntaiseurakunnan kanssa.
Arviointi	Pienryhmätoimintaan osallistuu hyvin pieni osa seurakuntalaisista, mutta ryhmien toiminta on vireää, omaehtoista ja osallistujilleen merkityksellistä. Kinkereitä pidetään niissä kylissä, joissa on koteja tai kylätaloja, joihin otetaan vastaan. Etelä-Hattulaan muodostettiin useasta entisestä kinkeripiiristä uusi piiri, palautteena se, että kinkereitä kannattaa järjestää siellä kesäisin. Polkupyöräretki hartauksineen onnistui hyvin, mutta osallistujia oli vähän. "Vaelluksia" pyörällä tai jalan kannattaa järjestää jatkossakin, mutta lyhyempinä. Laitosten ja palvelukotien hartaudet palvelevat niitä ikäihmisiä, joiden on muuten vaikea osallistua jumalanpalveluselämään. Luentosarjoja kannattaa järjestää paikoissa, joihin ihmisten on helppo tulla. Aikuistyö nojaa osin vapaaehtoisein, mutta vaatii myös työntekijöiden panosta. Aikuisen saunailtaa Tömäjärven leirikeskuksesta ei järjestetty osittain työntekijäressurssien vajeisuuden vuoksi.

Aikuistyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-6 820		-6 820	-6 396,90	-423,10	93,8
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-6 820		-6 820	-6 396,90	-423,10	93,8
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-6 820		-6 820	-6 396,90	-423,10	93,8
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-2 308		-2 308	-2 307,82	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-9 128		-9 128	-8 704,72	-423,10	95,4

Muut seurakuntatilaisuudet	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				17,47	-17,47	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-24 510	1 180	-23 330	-22 287,22	-1 042,78	95,5
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-24 510	1 180	-23 330	-22 269,75	-1 060,25	95,5
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-24 510	1 180	-23 330	-22 269,75	-1 060,25	95,5
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-8 246		-8 246	-8 245,96	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-32 756	1 180	-31 576	-30 515,71	-1 060,25	96,6

Tiedotus ja viestintä	
Toiminta-ajatus	Tiedotus tekee seurakunnan toiminnan laadukkaalla, asiallisella mutta myös hausalla tavalla tunnetuksi ja auttaa ihmisiä pääsemään osalliseksi seurakunnan sanomasta ja seurakuntayhteydestä.
Toiminta 2018	Toimittiin pitkälti entisten, hyväksi havaittujen käytäntöjen mukaan, lisäksi tehostaen ilmoitustaulujen käyttöä. Sanomalehti-ilmoituksia oli lähes viikoittain Kaupunki uutisissa ja lyhyesti Hämeen Sanomissa sekä kuukausittain Hattulaan.fi-lehdessä (viimeksi mainittu myös verkkolehdenä). Seurakunnan verkkosivut toimivat Kirkkohallituksen ylläpitämällä "Lukkari"-pohjalla, jossa toteutettiin päävalikkouudistus kesällä 2018. Ilmoituksista huolehti kappalainen, jolla on myös päävastuu verkkosivujen sisällön päivittämisestä. Kappalainen toimitti neljästi vuodessa ilmestyvän, kirjapainossa painetun ja postin jakaman kausiesitteen. Seurakunnalla on omat Facebook-sivut, jonka käyttö on satunnaisempaa. Some-tiimi perustettiin loppuvuonna 2018 luomaan Hattulan seurakunnan some-strategiaa. Strategian tavoitteena on tehdä toimintaa näkyväksi ja tunnetuksi sekä tavoittaa niitä ihmisiä, joita muuten seurakunnan toiminnassa ei kohdata. Työryhmä haki linjauksia sosiaalisen median käyttöön mm. Kirkon omista ohjeistuksista. Tiedotukseen alun perin varattu määräraha ylitettiin selvästi, minkä vuoksi vuoden lopulla myönnettiin lisämääräraha. Sekä syksyllä 2016 että 2017 oltiin tilanteessa, jossa kokematon viranhaltija joutui valmistelemaan seuraavan vuoden menoarvion tietämättä, kuinka paljon rahaa tarvitaan loppuvuoden tiedotusmenoihin, joten budjetti tuli liian kireäksi nimenomaan sanomalehti-ilmoitusten osalta, vaikka ilmoituksia laadittiin säästeliäästi. Vuoden 2018 lopulla kustannettiin myös ilmoitus Panssarimuseon esitteeseen, mitä ei ennakoitu talousarviota tehtäessä, mutta se huomioitiin lisätalousarviossa. Kokonaisuudessaan tiedotuksen budjetti pysyi edelleen suppeampana kuin vuosikymmenen alkupuolella, koska verkkosivut eivät enää rasita taloutta entiseen tapaan.
Arviointi	Tiedotus tapahtui suunnitellusti. Eri asia on, että informaatiotulvassa seurakunnan kuten muidenkin toimijoiden on vaikea erottaa. Postituksen ja sanomalehti-ilmoitusten hinnat nousevat jatkuvasti yleistä inflaatiota nopeammin, mikä on otettava huomioon tiedotuksen määrärahoissa. Toisaalta 2020-luvulla on arvioitava uudelleen printtimedian käyttö ja tarkoituksenmukaisuus seurakunnan kannalta.

Tiedotus ja viestintä	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				36,77	-36,77	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-43 930	-2 900	-46 830	-45 279,44	-1 550,56	96,7
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-43 930	-2 900	-46 830	-45 242,67	-1 587,33	96,6
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-43 930	-2 900	-46 830	-45 242,67	-1 587,33	96,6
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-13 591		-13 591	-13 590,96	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-57 521	-2 900	-60 421	-58 833,63	-1 587,33	97,4

Musiikki	
Toiminta-ajatus	Luodaan yhteyttä, julistetaan ilosanomaa ja lohdutetaan murheellisia tarjoten elävää kirkkomusiikkia kuunneltavaksi, laulettavaksi ja soitettavaksi. Kaikessa musiikkitoiminnassa on mukana myös musiikkikasvatuksellinen näkökulma.
Toiminta 2018	Musiikkitilaisuuksia järjestettiin 63 ja niihin osallistui 3 667 henkilöä. Musiikkitilaisuuksista 37 oli yhteislaulutilaisuuksia ja 26 konsertteja. Kirkoissamme järjestettiin mm. - Kaartin soittokunnan konsertti <i>HML:n sotilaskotiyhdistys 100v.</i> (läsnä 503) - <i>Kauneimmat joululaulut</i> -yhteislaulutilaisuuksia (447 Hla/ 174 Ttö) - hyväntekeväisyyskonsertti <i>Koivikkokodin hyväksi</i> (256) - Sibelius-opiston joulukonsertti (250) - Pyhän Ristin kuoron 105-vuotiskonsertti (218) - Havinan joulukonsertti (190) - Kamarikuoro VOKaalin joulukonsertti (112) - <i>Kotilanpyörteitä</i>-ryhmän konsertti (92) - Lauluyhtye Version konsertti (91). Uusissa päivämusiikki-tilaisuuksissa kuultiin musiikin kanssa vuorotellen papin puhetta, raamatunlukua tai runoja. Musiikkiryhmissä toimi edelleen 50 laulajaa ja soittajaa. Keskiaikainen kelloyhtye soitti kuorokelloja nuoteista ja Kaikille avoin kelloyhtye kanttorin johdolla. Laulua harrastettiin neliäänisessä Pyhän Ristin kuorossa, Hattulan Kirkkolaulajissa ja Eloisat-laulukerhossa sekä syksyllä alkaneissa Soololaulajissa. Soololaulajien harjoituksilla ryhdyttiin kannustamaan ja valmentamaan innokkaita laulunharrastajia myös esilaulajiksi ja yksinlaulajiksi seurakunnan tilaisuuksiin.
Arviointi	Tavoitteena oli lisätä tilaisuuksia laulamiseen, soittamiseen ja elävän kirkkomusiikin kuuntelemiseen. Kaikille avoimiin musiikkitilaisuuksiin osallistui 63. Määrä kasvoi 21 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna (52), kun uusia päivämusiikki-tilaisuuksia oli jopa 12. Musiikkitilaisuuksiin osallistuvien määrä oli 3 667, kasvua kuitenkin vain 7 %:lla (3 427), koska päivämusiikit houkuttelivat vain vähän osallistujia. Soololaulajien harjoituksia alettiin kokeilla seurakuntalaisten toiveesta ja hyvien kokemusten ansiosta tätä uutta toimintaa jatketaan edelleen.

Musiikki	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	1 000		1 000	1 354,05	-354,05	135,4
Toimintakulut (ulkoiset)	-41 700		-41 700	-40 674,47	-1 025,53	97,5
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-40 700		-40 700	-39 320,42	-1 379,58	96,6
Toimintakulut (sisäiset)	-21 867		-21 867	-21 867,35	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-62 567		-62 567	-61 187,77	-1 379,58	97,8
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-19 714		-19 714	-19 714,43	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-82 282		-82 282	-80 902,20	-1 379,58	98,3

Varhaiskasvatus: päiväkerho, pyhäkoulu ja muu lapsi- ja nuorisotyö	
Toiminta-ajatus	Kerrotaan lapsille rakastavasta Jumalasta, tuetaan kotien kristillistä kasvatusta ja perheiden seurakuntayhteyttä. Lasta rohkaistaan kysymään, pohtimaan ja kertomaan omia ajatuksiaan. Luodaan turvallinen ilmapiiri sekä toimintaympäristö.
Toiminta 2018	Päiväkerholaisia oli keväällä 27 (34), syksyllä 24 (27). Päiväkerhotyössä toteutettiin myös jouluaskarteluilta. Kasvatuskeskusteluja vanhempien kanssa pidettiin suunnitelmasti. Perinteistä pyhäkoulua ei ole, mutta syntymäpäivätervehdys lähetettiin jokaiselle vuoden aikana 1-4-vuotta täyttäneelle. 5-vuotiaille pidettiin syksyllä syntymäpäiväjuhla Hattulan kirkossa. Toukokuussa järjestettiin myös eskarilaisille (6 ryhmää) Pyhän Ristin kirkkoseikkailu. Päiväkotikäyntejä oli vuoden aikana 4 kertaa kaikissa päiväkotiryhmissä (yhteensä 102 käyntiä, 450 lasta). Lapsiperheiden jumalanpalveluksia vuoden aikana olivat: Laskiaissunnuntai, Päivähoidon pääsiäiskirkot, 4. sunnuntai pääsiäisestä, lasten kevät-kirkko, kouluun lähtevien siunaaminen, 1. adventin enkelikirkko ja lasten joulu-kirkko. Perhe- ja päiväkerhossa toimi keväällä harjoittelija, joka palkattiin syksyllä 10 viikkotunnin sopimuksella lisätyövoimaksi. Lapsityön pappi oli poissa syyskauden.
Arviointi	Merkittävin muutos oli uusi varhaiskasvatustalaki, joka astui voimaan 1.9.2018. Kunnan varhaiskasvatuksen esimiesten kanssa on keskusteltu päiväkotien seurakuntatuokioista ja jumalanpalveluksista. Päiväkotikäynnit jatkuvat edelleen ja uusi laki otetaan niiden suunnittelussa huomioon. Päivähoidon joulukirkkoa ei järjestetty entiseen tapaan, mutta päiväkotien väkeä kutsuttiin 4. adventin perhekirkkoon, jossa olikin entistä enemmän väkeä. Perhekerhon suosion kasvu ja päiväkerholaisten lievä väheneminen on jatkunut. Retkipäivät Tömäjärvelle jäivät tekemättä leirikeskuksen remontin vuoksi.

Päiväkerho	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	1 000		1 000	1 501,04	-501,04	150,1
Toimintakulut (ulkoiset)	-95 580		-95 580	-93 959,64	-1 620,36	98,3
Toimintakate 1 (ulkoisen)	-94 580		-94 580	-92 458,60	-2 121,40	97,8
Toimintakulut (sisäiset)	-2 337		-2 337	-2 336,93	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoisen ja sisäisen)	-96 917		-96 917	-94 795,53	-2 121,40	97,8
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-33 156		-33 156	-33 155,77	0,00	100,0
Työalalake (ulkoiset ja sisäiset)	-130 073		-130 073	-127 951,30	-2 121,40	98,4

Pyhäkoulu	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				11,68	-11,68	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-9 610	1 640	-7 970	-8 836,36	866,36	110,9
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-9 610	1 640	-7 970	-8 824,68	854,68	110,7
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-9 610	1 640	-7 970	-8 824,68	854,68	110,7
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-2 792		-2 792	-2 791,81	0,00	100,0
Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)	-12 402	1 640	-10 762	-11 616,49	854,68	107,9

Muu lapsi- ja nuorisotyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	200		200	11,68	188,32	5,8
Toimintakulut (ulkoiset)	-33 220	1 370	-31 850	-30 179,53	-1 670,47	94,8
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-33 020	1 370	-31 650	-30 167,85	-1 482,15	95,3
Toimintakulut (sisäiset)	-455		-455	-454,52	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-33 475	1 370	-32 105	-30 622,37	-1 482,15	95,4
Sisäiset vyörytyserät	-11 311		-11 311	-11 310,94	0,00	100,0
Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)	-44 785	1 370	-43 415	-41 933,31	-1 482,15	96,6

Varhaisnuorisotyö	
Toiminta-ajatus	Tarjotaan laadukasta, huomioonottavaa ja kristillistä sanomaa välittävää toimintaa alakouluikäisille lapsille. Ollaan taho, joka näkee, kuuntelee ja kohtaa lapsia ja py-sähtyy olemaan heidän kanssaan.
Toiminta 2018	Avoimien ovien toiminta 4.-6. luokkalaisille eli MiniHuulis oli avoinna vuoden aikana 24 kertaa (25/v.17, 20/v.16) ja kävijöitä oli yhteensä 408 (477/v.17, 341/v.16). Uusia apuohjaajia tilalle koulutettiin syksyllä kuusi (5/v.17, 3/v.16). Minihuulisohjaajille järjestettiin yhdessä Huulisohjaajien kanssa keväällä ja syksyllä kiitoshetket Huuliksella. Syksyllä järjestettiin Tömäjärvellä yksi leiri 1-3 luokkalaisille ja yksi leiri 4-6 luokkalaisille. Osallistujia oli yhteensä 49. Kesän lastenleirit eivät toteutuneet suunnitellusti. 10-synttäreitä saapui juhlimaan Hattulan kirkkoon 57 % ikäluokasta (64%/v.17, 70%/v.16) Joulupajapäivään Tömäjärvellä osallistui 27 lasta (30/v.17).
Arviointi	MiniHuuliksien kävijämäärässä oli pieni lasku edellisvuoteen verrattuna, mutta toiminnan tärkeydestä tuli erityisen paljon kommentteja ja palautetta. Varsinkin syyskausi toi tullessaan paljon hyvää palautetta. MiniHuuliksien lopuksi pidettävä hartaushetki on ollut varsin pieni kävijämäärältään. Syksyllä siirryttiin käyttämään puhelimiin ladattua Lasten Raamattusovellusta, joka on saanut lapset innostumaan. Hartauteen jää edelleen pieni määrä väkeä, mutta innostus raamatunkertomuksiin mobiilisovelluksella on ollut positiivinen yllätys. MiniHuulis- ja Huulisohjaajien keväinen kiitosretki vaihtui nuortentilalla pidettävään kiitoshetkeen taloudellisista syistä. Kesälle suunnitellut kolme lastenleiriä eivät toteutuneet Tömäjärven remontin takia. Syksyn leiri-ilmoittautumisessa paikkojen täytyminen teki uuden ennätyksen, kun ensimmäinen leiri täyttyi kahdessa minuutissa. Toisen leirin paikat menivät kuuden minuutin kohdalla. Leiritoiminta on edelleen haluttu toimintamuoto ja monet harmittelevat sitä, miten nopeasti paikat valuvat käsistä. 10-synttäreiden osallistujamäärä on laskussa, mikä laittaa miettimään, olisiko uudella toteutuksella mahdollisuus saada lisää lapsia paikalle.

Varhaisnuorisotyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	1 050		1 050	842,77	207,23	80,3
Toimintakulut (ulkoiset)	-43 260	620	-42 640	-39 309,55	-3 330,45	92,2
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-42 210	620	-41 590	-38 466,78	-3 123,22	92,5
Toimintakulut (sisäiset)	-8 764		-8 764	-8 763,94	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-50 974	620	-50 354	-47 230,72	-3 123,22	93,8
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-15 860		-15 860	-15 859,63	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-66 834	620	-66 214	-63 090,35	-3 123,22	95,3

Koulu- ja oppilaitostyö	
Toiminta-ajatus	Kohdataan koulujen ja lukion sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita ja opettajia. Koulutyön kautta tehdään näkyväksi seurakuntaa, opetetaan kristillistä uskoa, elämäntapaa, arvomaailmaa ja traditioita.
Toiminta 2018	Alakouluilla pidettiin yhteensä 21 hartautta (14/v.17, 17/v.16). Parolan yhteiskoululla ja lukiossa pidettiin viikottaiset aamunavaukset. Vuoden aikana koulut kokoontuivat seuraaviin jumalanpalveluksiin: Parolan koulun kevätkirkko, Parolan yhteiskoulun ja lukion koulunaloituskirkko ja joulukirkko. Lepaan koulu järjesti joulujuhlan Tyrvännön kirkossa yhteistyössä seurakunnan kanssa. Alakouluilla järjestettiin kaksi koulukonserttia, joissa esiintyi Pieni Suuri Seikkailu. Ensimmäinen konsertti pidettiin Lepaan koululla, toinen Nihattulassa. Juteinin koulun kuntouttavan luokan leirikoulupäivä järjestettiin Tömäjärvellä yhdessä seurakunnan kanssa. Seurakunta osallistui kaikille kuntalaisille suunnattuihin Eskarista ekaluokalle -tapahuttamaan. KiVa-koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma. KiVa-tunnit pidetään yhdessä kuraattorin kanssa ja vuonna 2018 tunteja pidettiin seurakunnan työntekijän ollessa mukana Parolan 2.luokkalaisille, Parolan 1.luokkalaisille ja Juteinin 1.luokkalaisille. Seiskapäivät kokosivat kaikki 7. luokkalaiset ryhmäytymään Tömäjärvelle. Seurakunta osallistui kevätlukukaudella 8lk. tukipuihin sekä Jumalan silmissä kaunis -tunteihin. Srk oli mukana myös 9. luokkalaisten teemapäivissä. Pääsiäisen alla seurakunta järjesti yhdessä uskonnonopetuksen kanssa jo perinteeksi tulleen pääsiäismunan maalauskilpailun, johon kuuluu osana pääsiäishartaus. Koulupäivystys toteutui yhteensä vain kaksi kertaa. HAMK:n Lepaan yksikössä pappi osallistui syksyllä opiskeluhyvinvointiryhmään ja HAMK:n pappien yhteistyöryhmään.
Arviointi	Yhteistyö koulujen kanssa on luontevaa, olemme aina tervetulleita ja palaute on kouluilta hyvää. Kysyntää toiminnalle kouluilla on jatkuvasti ja kaikkiin käynti- ja yhteistyöpyyntöihin ei aina pystytä vastaamaan, koska työntekijäresurssit ovat rajalliset. Erityisesti syyskaudella koulutyö kärsi työntekijävajeen takia. Onneksi hartauskäyntejä voitiin tehdä edellisvuotta enemmän, mutta koululaiskinkerit jäivät resurssipulan takia järjestämättä. Kiusaamisen vastaisia KiVa-tunteja pidettiin yhdessä kuraattorin kanssa 17 kertaa, kun luku vuonna 2017 oli 32 kertaa. Työntekijäresurssit vaikuttivat tähänkin asiaan. Neljäsluokkalaisille yhdessä kunnan kanssa pidettyä vanhempainiltaa ei järjestetty edellisten vuosien huonon osallistujamäärän takia.

Koulu- ja oppilaitostyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				93,92	-93,92	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-31 720		-31 720	-31 744,99	24,99	100,1
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-31 720		-31 720	-31 651,07	-68,93	99,8
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-31 720		-31 720	-31 651,07	-68,93	99,8
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-11 692		-11 692	-11 692,01	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-43 412		-43 412	-43 343,08	-68,93	99,8

Rippikoulutyö	
Toiminta-ajatus	Järjestetään Kirkkojärjestyksen velvoittamaa rippikoulua eli kasteopetusta, jossa nuoria perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä. Opetetaan kristillistä uskoa, elämäntapaa, arvomaailmaa ja traditioita. Rippikoulun sisällön ja keston määrittelee piispainkokouksen vahvistama ”Suuri ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017. Elämää Jumalan kasvojen edessä”. Rippikoulutyöllä on tammikuussa 2019 tuomiokapitulissa vahvistettu johtosääntö.
Toiminta 2018	Rippikouluja järjestettiin viisi, joista kolme pidettiin Tömäjärven leirikeskuksesta kesällä ja Talvirippikoulu pidettiin Inkan kartanossa. Lisäksi oli päiväopetuksena toteutettu Huilisrippikoulu. Talvirippikouluun sisältyi viikonloppujakso tammikuussa, kesän leirit pidettiin vuorokautta pidempinä, koska leirikeskusten remontin takia viikonloppujaksoja ei voitu pitää. Leireille osallistui 86 (102) nuorta. Muualla, kuin oman seurakunnan rippikoulussa käyneitä oli 7 (11). Aikuisrippikoulun kävi 3 (1). Huilisrippikouluun (päivärippikoulu) osallistui 5 (0). Kaikkiaan rippikoulun käyneitä oli 101 (124). Rippikouluryhmille järjestettiin yhteisenä opetuksena Juonnettu jumis ja Musatapah-tuma. Lähetys ja diakoniaoppitunnit pidettiin ryhmäkohtaisesti ennen leiri- tai päivä-koulujaksoa. Rippileirien ohjelmaa yhtenäistettiin entisestään. Opetuksessa pyrittiin huomioimaan uusi rippikoulusuunnitelma osallistamalla nuoria ja viemällä opetusta enemmän keskustelu ja osallistumispainotteiseksi. Älypuhelimia käytettiin opetuksessa ja loppukertauksessa opetusvälineenä.
Arviointi	Palaute rippikoululaisilta oli pääasiassa positiivista ja innostunutta. Rippikoulun oppikirjoina olivat Ihan sama- oppikirjat, Raamattu, katekismus, virsikirja ja Nuorten veisukirja. Käytössä oli ns. oppimispäiväkirjat, jotka koettiin tarpeellisiksi opetuksen onnistumisen kontrolloimiseksi. Oppimispäiväkirjan sai suorittaa suullisesti, kirjallisesti tai WhatsApp viestittelyä.

Rippikoulutyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	11 180		11 180	9 022,56	2 157,44	80,7
Toimintakulut (ulkoiset)	-134 500	8 090	-126 410	-124 400,06	-2 009,94	98,4
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-123 320	8 090	-115 230	-115 377,50	147,50	100,1
Toimintakulut (sisäiset)	-28 122		-28 122	-28 122,31	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-151 442	8 090	-143 352	-143 499,81	147,50	100,1
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-51 595		-51 595	-51 594,64	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-203 037	8 090	-194 947	-195 094,45	147,50	100,1

Nuorisotyö	
Toiminta-ajatus	Nuorisotyön keskeisiä toimintamuotoja ovat avoimien ovien toiminta Huilis ja isoskoulutus sekä nuorten aikuisten toiminta Echo. Nuorisotyö tarjoaa nuorille mahdollisuuksia osallistua seurakunnan toimintaan, rohkaisee vaikuttamaan siihen ja tapahtumiin ja auttaa nuoria löytämään oman paikkansa seurakunnassa.
Toiminta 2018	Kevätkaudella Huiloksen kävijämäärän keskiarvo oli 16 hlöä/kerta ja syksyllä 12 hlöä/kerta. Kehitysvammaisten oma Huilis jatkoi kokoontumisistaan maanantaisin. Nuorten aikuisten Echo-toiminta jatkui edellisvuoden tapaan Katalalassa ja Echolle järjestettiin 2 leiriä Tömäjärvellä. Isoskoulutuksen aloitukseen panostettiin erityisesti. Syksyllä kaikki rippikoululaiset ja isoset kutsuttiin Juteinikeskukseen, jossa järjestettiin riparijatkis-ilta ja samalla isoskoulutuksen aloitus. Isoskoulutuksen aloitti 32 henkilöä, joka on 31 % ikäluokasta (vrt.2017/31%, 2016/20%). Rovastikunnalliseen nuortenleiriin Syöksynsuussa oli alun perin ilmoittautunut 6 nuorta, mutta he peruivat kaikki osallistumisensa viime hetkellä. Osallistujia ei näin siis ollut ainuttakaan. Tömäjärvellä järjestettiin nuorten joululahjavalvojaiset, joihin osallistui 27 nuorta. Kirjastolla tapahtuneen lasten ja nuorten aiheuttaman häiriköinnin takia kunnan nuorisotyön kanssa yhdessä toteutettiin päivystystä Juteinitalossa. Päivystyksen tavoitteena oli häiriköinnin lopettaminen ja nuorten tavoittaminen. Päivystys tuotti tulosta ja säännöllisestä päivystyksestä voitiin luopua tilanteen rauhoituttua. Jatkosta huolehtii kunnan nuorisotyö, joka sijaitsee samassa rakennuksessa.
Arviointi	Huiloksen kävijämäärässä tapahtui laskua kevätkaudella vuoteen 2017 verrattuna, jolloin kevätkaudella kävijämäärän keskiarvo oli 26 hlöä/kerta ja syksyllä 13 hlöä/kerta. Huiliksella kokeiltiin syksyllä uusia aukioloaikoja, joiden toivottiin tuovan uusia kasvoja tilalle. Aukeamisaikaa myöhäistettiin tunnilla ja pidennettiin illasta. Tämä ei kuitenkaan tuottanut haluttua tulosta ja päätettiin siirtyä takaisin vanhoihin aukioloaikoihin vuoden vaihtuessa. Myös työntekijävajaus oli yksi syy kokeilun lopettamiseen, vaikka vanhat kävijät olisivatkin viihtyneet myöhempään. Joululahjavalvojaiset on monena vuonna järjestetty yhdessä rovastikunnan kanssa. Hattulan nuorten osallistujamäärä on ollut pieni, jonka vuoksi tänä vuonna järjestettiin hattulalaisten nuorten omat valvojaiset Tömäjärvellä. Osallistujien maksimimääräksi laitettiin 29 henkilöä, ja paikat täyttyivät nopeasti. Muutama viime hetken sairastumisperuutus tuli, mutta osallistujamäärä ja nuorten palaute puoltavat jatkossakin tapahtuman järjestämistä oman seurakunnan sisällä.

Nuorisotyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				457,69	-457,69	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-56 130	1 860	-54 270	-53 135,45	-1 134,55	97,9
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-56 130	1 860	-54 270	-52 677,76	-1 592,24	97,1
Toimintakulut (sisäiset)	-12 080		-12 080	-12 079,55	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-68 210	1 860	-66 350	-64 757,31	-1 592,24	97,6
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-21 440		-21 440	-21 439,98	0,00	100,0
Työalake (ulkoiset ja sisäiset)	-89 650	1 860	-87 790	-86 197,29	-1 592,24	98,2

Erityisnuorisotyö	
Toiminta-ajatus	<i>"Rakasta minua eniten silloin kun ansaitseen sitä vähiten"</i> Erityisnuorisotyö on etsivää, kohtaavaa ja läsnä olevaa työtä, jossa toimitaan yhdessä niiden lasten, nuorten ja perheiden kanssa, jotka tarvitsevat elämässään erityistä tukea. Erityisnuorisotyötä toteuttamalla kirkko etsii myös kadottamaansa yhteyttä niihin nuoriin, jotka ovat kadottaneet yhteyden seurakuntaan. Näille nuorille on tärkeää saada kokea rinnalla kulkevalta ihmiseltä hyväksytyksi tulemisen tunne sellaisena kuin on kaikkine vikoineen ja heikkouksineen. Sen myötä myös Jumalan armon ja rakkauden kokemus tulee tutummaksi.
Toiminta 2018	Vuosi 2018 oli Saappaan juhluvuosi. Keväällä valtakunnallinen Palveluoperaatio Saapas sai Ministeri Sampo Terholta nuorisotyön tunnustuspalkinnon. Kyseessä on nuorisotyön alan merkittävin palkinto, arvoltaan 10 000 euroa. Hattulan Saappaan 10 v. juhluvuotta juhlittiin lokakuussa Tömäjärvellä, sekä juhlamessussa Hattulan kirkossa. Saapas partioi 24 iltana (20) ja näiden iltojen aikana tavattiin 1455 nuorta (1061). Vapaaehtoisia Saappaan toiminnassa oli 57 (57) ja näistä aktiivisesti kadulla partioi 27 (23) vapaaehtoista. KatuSaappaan ohjaajakoulutukseen osallistui neljä henkilöä ja NettiSaappaan ohjaajakoulutukseen yksi henkilö. FestariSaapas toimintaa kehitettiin eteenpäin ja Saapas partioi kesällä Wanaja Festivaaleilla sekä Mellakkafestivaaleilla. FestariSaappaan toiminnasta aiheutuvat kulut maksetaan veikkausvaroista Nuori Kirkko ry:n kautta. Keväisen tunnustuspalkinnon myötä hiippakuntasihteeri Tampereelta otti yhteyttä Saappaan kehittämisen tiimoilta. Hattulan Saapas on tällä hetkellä Tampereen hiippakunnan ainoa Saapas ja toive olisi, että ryhmiä olisi enemmän. Tämän osalta aloitettiin markkinointia seurakuntiin yhteistyössä Nuori Kirkko ry:n kanssa. Markkinoinnin tuloksena aloitettiin syksyllä neuvottelut Saappaan toiminnan laajentamiseksi yhteistyömuodoksi Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kanssa. Samalla pohditaan NettiSaapasryhmän perustamista kohtaamaan niitä nuoria, jotka kaipaavat tukea sosiaalisen median maailmassa. Moottoripajatoimintaa jatkettiin yhteistyössä kunnan ja Nuori Kirkko ry:n kanssa. Pajan toiminta kohtaa viikoittain kymmenkunta nuorta. Sosiaalinen media ja muut viestimet kulkevat erityisnuorisotyössä työväliseinä mukana jatkuvasti. Näiden kautta keskustellaan lukuisien nuorten kanssa päivittäin niin ryhmä- kuin yksilökeskustelujakin.
Arviointi	Saappaan toiminta osoittaa edelleen tarpeellisuuttaan öisillä kaduilla. Saappaalla on tärkeä rooli toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten elämässä heille sopivana väylänä osallistua seurakunnan toimintaan, olla hengellisenä yhteisönä ja omana tapana tehdä nuorisodiakoniaa. Saapas toimii viranhaltijalle työkaluna, jolla tavoittaa ne nuoret, joita ei virka-aikaan löydy mistään (nuoret, joilla on ongelmia päihteiden kanssa tai vuorokausirytmieissä). Sosiaalisen median keskustelujen tilastointi on nykyisellään lähes mahdotonta ja vaatisi jonkinlaisen kriteeristön luomista sille, mitä tilastoidaan ja mikä on keskustelua, mikä taas sen seuraamista ja ketkä katsotaan keskusteluun osallistuvaksi esimerkiksi WhatsApp -ryhmissä. Toisaalta olisi hyvä tehdä myös päätös siitä, että tarvitseeko tällaisia tilastolukuja olla. Aiempiä vuosina Sotilaskodilla päivystettiin kuukausittain. Vuonna 2018 päivystyksiä toteutui vain yksi, sillä päivystyksen yhteistyökumppaneiden aikataulut muuttuivat vuoden alusta. Työmuodon jatkosta ja toimintatavoista käydään tällä hetkellä keskustelua.

	Erityisnuorisotyön painotus seurakunnan toiminnassa jäi hiukan vähemmälle panostukselle kesän jälkeen, kun kokoavan nuorisotyön viranhaltija jäi virkavapaalle ja hänen sijaisensa perehdytys ja tilapäiset työnjakomuutokset veivät erityisnuorisotyön viranhaltijan työpanosta toisaalle. Lisäksi loppuvuoden toimintaan vaikutti merkittävästi erityisnuorisotyön viranhaltijan virkavapaus marras-joulukuussa. Tänä aikana Saappaan toiminta pystyttiin toteuttamaan kuitenkin suunnitellusti, mutta muilta osin erityisnuorisotyötä ei toteutettu, vaan olemassa oleva työpanos keskitettiin kokoaavan nuorisotyöhön sekä varhaisnuorisotyöhön.

Erityisnuorisotyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				569,00	-569,00	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-37 820		-37 820	-36 958,63	-861,37	97,7
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-37 820		-37 820	-36 389,63	-1 430,37	96,2
Toimintakulut (sisäiset)	-14 796		-14 796	-14 796,11	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-52 616		-52 616	-51 185,74	-1 430,37	97,3
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-17 192		-17 192	-17 192,14	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-69 808		-69 808	-68 377,88	-1 430,37	98,0

Diakonia	
Toiminta-ajatus	Diakonia on kristillistä palvelua, joka toteutuu ihmisten kohtaamisissa eri muodoissa. Sen kautta ihminen voi osallistua seurakunnan toimintaan ja kuulua yhteisöön, jossa voi tarkastella suhdettaan itseensä, lähimmäisiinsä ja Luojaansa. <i>"Lähimmäistemme kärsimykset, puute, tuskat vaikeat lahjojamme, voimiamme palvelukseen kutsuvat. Auta, että heitä emme huomaamatta jättäisi, jotta armokasvojas pois et meistä kääntäisi."</i> V. 432:3
Toiminta 2018	Diakoniatyössä kohtaamia vuoden aikana oli 415. Niistä kotikäynneillä kohdattiin 151 (137). Ne kohdistuivat lähinnä iäkkäiden, yksinäisten, surevien, eri tavoin sairaiden ja avustusasiakkaiden luo. Vastaanotoilla Pappilanniemessä ja Huiliksella kohdattiin 83 henkilöä (58). Tämän lisäksi vastaanottomaisesti kohdattiin heidät, jotka hakivat viikoittain elintarvike- ja kuukausittain EU-kassin Huilikselta tai Kotikirkolta. Lisäksi asiakkaiden kanssa asioitiin sähköpostitse ja puhelimesta yhä enemmän. Vuoden aikana avustuksia jaettiin 10 911,17 € (10 836,27€) ja Tukikummit ry:n avustuksia 2 515,10 € (1 700 €). Joulun alla saatiin yksityisiä lahjoituksia 1 150,00 € ja edelliseltä vuodelta oli käytössä 1 202,59 € (lahjoituksia ja investointitulilla olevat varat). Lions Club + Fredrikat keräsivät kahtena viikonloppuna (pe-la S-Market ja K-Market) elintarvikkeita ja tavaraa lapsiperheiden joulumuistamiin. Avustusten kohderyhmänä olivat erityistilanteissa olevat perheet, lapsi- ja yksinhuoltajaperheet sekä muut vähävaraiset pariskunnat ja yksinasuvat. Elintarvikejakelu täydentää avustustoimintaa ja toteutui Lähiötuvalla keskiviikkoisin. Loppuvuodesta toiminta siirtyi Huilikselle. Näissä kävi yhteensä 1 517 hakijaa vuoden aikana eli keskimäärin 29,2 hakijaa viikossa. EU-kassit jaettiin kuukauden 2. tiistaina Kotikirkon Leipäkirkon yhteydessä ja Lähiötuvalla ja niitä sai lisäksi tarvittaessa diakoniatyöntekijöiltä vastaanotoilla tai kotikäynnillä (649 kassia vuoden aikana eli noin 4 482 kg). Diakoniatyön erilaiset tilaisuudet, hartaudet, tapahtumat, juhlat, retket ja säännöllisesti toimivat avoimet ryhmät ovat antaneet seurakuntalaisille mahdollisuuden kokoontua yhteen, osallistua ja toimia seurakunnassa lieventäen yksinäisyyden kokemusta. Kehitysvammaisille on toiminut Kevakerho Huiliksella, isosten vetämänä kerran viikossa ja Kulmakerho kerran kuukaudessa Säpinän toimintakeskuksessa. Eri-tyistä: yhteistyössä rpk-työn kanssa toteutettiin Markuksen evankeliumi monologi Hattulan kirkossa. Yhteistyö eri tahojen kanssa on jatkunut. SPR Hattulan osasto (vapaaehtoistoiminta), Hattulan kunta erityisesti Lähiötupa (teemahetket, elintarvikkeiden ja EU-kassien jako, retket, kasvimaatoiminta), järjestöyhteistyö Omaishoitajatyössä (Omaisry, FinFami K-H Mielenterveysomaiset ry, K-H Muistiyhdistys ry, SPR). Lahden srk-yhtymälle maksettiin kehitysvammaistyön pastorin viran kustannuksia (2,85 %:n osuus väkiluvun mukaan) 1 354,45 € (1 605,26 €).
Arviointi	Toiminnalliset tavoitteet on saavutettu hyvin. Uudistetusta tilastointijärjestelmästä tietojen saaminen on haasteellista. Väistötiloihin on vaikea päästä julkisilla liikennevälineillä, mikä on lisännyt kotikäyntien määrää ja Huiliksen päivystysvastaanotolla kävijöitä. Huomattavaa on 90-100-vuotiaiden osuuden lisääntyvä määrä 88 (v. 2017, 77). Heidän luonaan käydään vuosittain syntymäpäiväkäynnillä diakoniatyöntekijöiden ja pappien toimesta. Huiliksen ja ulkopuolisten tilojen käyttäminen toiminnoissa on mahdollistanut ihmisten kohtaamisen. Tilaisuuksia järjestettiin myös kirkoissa, ja samalla kirkkotilat tuli esiteltyä ja tutuiksi. Seurakuntatalon puuttuminen ja Kotikirkon puoli vuotta kestänyt

	keittiöremontti ovat vaikuttaneet toimintaan ja jonkin verran kävijöiden osallistumismääriin. Elintarvikejakelu ja EU-kassien jakelulla saavutetaan paljon suurempi käyttäjäkunta kuin vain hakijat, koska ruokataloutteen kuuluu enemmän kuin vain itse hakija. Lahjoituksena saadut varat ja elintarvikkeet ovat täydentäneet talousarvioon varattuja avustusrahoja ja mahdollistaneet useamman ahdinkoon ja talousongelmiin joutuneiden auttamista. Heitä tuli erityisesti alkuvuodesta enemmän, kun toimeentulotuki siirtyi Kelan hoidettavaksi ja päätökset viipyivät. Huoli-ilmoituksia sosiaalitoimeen tehtiin kaksi. Kiitos lahjoituksista kuuluu yksityishenkilöille, yhteisöille, järjestöille ja lähikaupoille.

Diakonia	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	7 000		7 000	7 620,17	-620,17	108,9
Toimintakulut (ulkoiset)	-95 010	620	-94 390	-91 364,33	-3 025,67	96,8
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-88 010	620	-87 390	-83 744,16	-3 645,84	95,8
Toimintakulut (sisäiset)	-5 983		-5 983	-5 982,54	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-93 993	620	-93 373	-89 726,70	-3 645,84	96,1
Sisäiset vyörytyserät	-31 531		-31 531	-31 530,70	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-125 523	620	-124 903	-121 257,40	-3 645,84	97,1

Sairaalasielunhoito ja palveleva puhelin	
Toiminta-ajatus	1) Sairaalasielunhoito on tehtävään koulutettujen virkavastuulla työskentelevien sairaalateologioiden toteuttamaa työtä. Tehtävää voidaan kuvata mm. sanoilla keskustelutuki, auttava, kokonaisvaltainen kohtaaminen. Työtä tehdään asiakaslähtöisesti. 2) Palveleva puhelin on Suomen vanhin auttava puhelin. Palvelut ovat valtakunnallisia, ja niistä vastaa yhteistoiminnassa noin 40 seurakuntien ylläpitämää Palvelevan puhelimen paikallista toimipistettä.
Toiminta 2018	Sairaalasielunhoito toteutettiin ostopalveluna osallistumalla Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan organisoimaan sairaalasielunhoitotyöhön maksamalla hattulalaisten hoitopäiviin suhteutettu maksuosuus ko. työstä. Osallistuttiin Kanta- ja Päijät-Hämeen seurakuntien kanssa yhteistoimintana järjestettyyn alueelliseen kehitysvammaistyöhön maksamalla jäsenmäärään suhteutettu maksuosuus. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan organisoimaan alueellisen henkisen huollon HeHun toimintaan osallistui kaksi viranhaltijaa. Palvelevan puhelimen organisoimisesta ja järjestämisestä vastaa Hämeenlinna-Vanajan seurakunta ja sopimuksen hyväksyneet seurakunnat osallistuvat toiminnan järjestämisestä aiheutuneisiin kuluihin seurakuntien jäsenmäärään suhteessa. Hattulan osuus vuonna 2018 on 990€.
Arviointi	Toiminta palvelevan puhelimen ja sairaalasielunhoidon osalta toteutui suunnitelman mukaisesti. Edellisten vuosien mukaista toimintaa Kuopiossa toimivan Niuvanniemen oikeuspsykiatrisen sairaalan kanssa ei enää ole.

Sairaalasielunhoito	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-7 500		-7 500	-5 352,00	-2 148,00	71,4
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-7 500		-7 500	-5 352,00	-2 148,00	71,4
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-7 500		-7 500	-5 352,00	-2 148,00	71,4
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-7 500		-7 500	-5 352,00	-2 148,00	71,4

Palveleva puhelin	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-990		-990	-990,00	0,00	100,0
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-990		-990	-990,00	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-990		-990	-990,00	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-990		-990	-990,00	0,00	100,0

Sielunhoito	
Toiminta-ajatus	Sielunhoito on ihmisen auttamista, tukemista ja lohduttamista elämän eri vaiheissa. Toivon kannattelua ilossa ja surussa, sairaudessa ja terveydessä. Sielunhoidon ulottuvuus on mukana useimmissa seurakunnan työntekijöiden ja seurakuntalaisten kohtaamisissa. Erityisesti se korostuu diakoniatyöntekijöiden ja pappien virkatehtävissä.
Toiminta 2018	Sielunhoidollinen näkökulma on mukana kaikessa seurakunnan asiakaspalvelutyössä, koska tehtävänimikkeestä riippumatta jokainen seurakunnan työntekijä edustaa omassa tehtävässään seurakuntaa. Vuonna 2018 pidettiin sururyhmä, johon osallistui työntekijöiden lisäksi kaksi henkilöä. Ennen pyhäinpäivää järjestettiin edellisvuosien tapaan muistojen ilta, johon kutsuttiin erityisesti läheisensä menettäneitä. Omaisensa viimeisen vuoden aikana menettäneitä kutsuttiin pyhäinpäivän kirkkoon. Lisäksi sekä papit että diakoniatyöntekijät tekivät kotikäyntejä ja järjestivät sielunhoidollisia keskusteluja seurakunnan tiloissa.
Arviointi	Sururyhmään osallistuvien määrä vaihtelee vuosittain, mutta pienenkin ryhmän merkitys siihen osallistuville on koettu hyvin merkitykselliseksi ja palaute on ollut erittäin hyvää. Myös pyhäinpäivän tilaisuuksista on tullut hyvää palautetta.

Sielunhoito	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-31 180		-31 180	-30 785,16	-394,84	98,7
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-31 180		-31 180	-30 785,16	-394,84	98,7
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-31 180		-31 180	-30 785,16	-394,84	98,7
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-11 469		-11 469	-11 469,39	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-42 649		-42 649	-42 254,55	-394,84	99,1

Lähetys	
Toiminta-ajatus	Lähetystyö on Kristuksen antaman lähetystehtävän toteuttamista. Lähetys kuuluu seurakunnan tehtävään niin kuin muukin toiminta, vaikka toteutus ulkomaille on uskottu lähetysjärjestöille. Lähetys ymmärretään seurakunnan yhteiseksi, kaikki työalat läpäiseväksi toiminnaksi.
Toiminta 2018	Nimikkolähettejä ja muuta lähetystyötä tuettiin rukouksin, kolehdein ja talousarviovaroin. Uudet nimikkolähetit vierailivat seurakunnassa, ja ennestään työssään oleviin pidettiin yhteyttä sähköpostitse. Lähetystyön vastuuryhmä ja Katalan lähetyspiiri toimivat toimintasuunnitelman mukaisesti. Varoja kerättiin entiseen tapaan. Kauneimmat joululaulut -tilaisuuksia järjestettiin suunnitellusti ja niiden kolehti kerättiin lähetystyölle. Lähetystyön pappi kävi seurakunnan päiväkerhoissa kertomassa lapsentajuisesti lähetystyöstä. Seurakunnan nimikkosopimukset lähetysjärjestöjen kanssa saatettiin keväällä 2018 ajan tasalle. Toimintasuunnitelmasta poiketen Namibiasta ei etsitty uutta nimikkokohdetta vanhentuneen tilalle, vaan seurakunta saikin entisten lisäksi kaksi kokonaan uutta nimikkolähettiä, jotka Kylväjä lähetti syyskuussa Kaukasukselle. Kohdesopimukset Kylväjän ja ELY:n kanssa jätettiin raukeamaan vuoden 2018 lopussa, niin että jatkossa seurakunnalla on 5 nimikkolähettiä ja 3 nimikkokohdetta entisten kolmen lähetin ja kuuden kohdesopimuksen sijasta. Seurakunnan lähetystyön esite uusittiin syksyllä uuden tilanteen mukaisesti.

Arviointi	Lähetystyön vastuuryhmään ja varainkeruun järjestämiseen tarvittaisiin uusia vapaaehtoisia, jollaisia ei kertomusvuoden aikana löytynyt. Nimikkosopimukset ovat nyt ajan tasalla ja mielekkäitä. Kirkkoneuvostolta on ohjeet lahjoitusvarojen keräämiseen ja tilittämiseen niin, että uusi nimikkolähettsopimus voidaan rahoittaa, vaikka sitä ei rahoiteta kokonaan talousarviosta. Rukous lähetystyön puolesta on löytänyt paikkansa seurakunnan jumalanpalveluksissa.

Lähetys	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)				36,77	-36,77	0,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-49 680		-49 680	-48 442,69	-1 237,31	97,5
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-49 680		-49 680	-48 405,92	-1 274,08	97,4
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-49 680		-49 680	-48 405,92	-1 274,08	97,4
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-14 139		-14 139	-14 139,42	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-63 819		-63 819	-62 545,34	-1 274,08	98,0

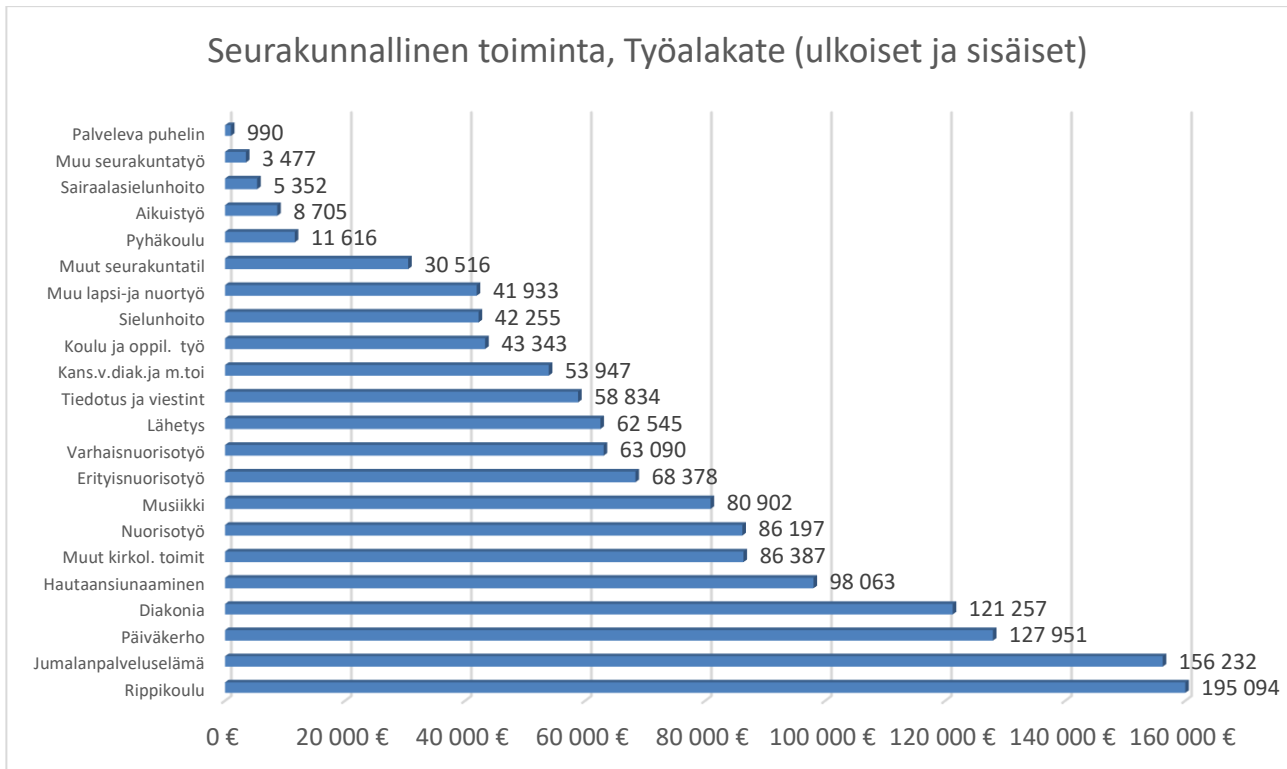
Kansainvälinen diakonia	
Toiminta-ajatus	"Me olemme maailmassa ja maailma on yhtä". Yhdessä tekemällä voimme vähentää myös kaukaistenkin lähimmäistemme avuntarvetta. <i>"Oi Herra, kaikki päällä maan loit lähimmäisiksemme, myös kieleltään ja uskoltaan niin vieraat toisillemme. Kun sinulta saa hoivansa myös kaukainen maa, kansa sen, niin ketään torju emme."</i> virsi 432:2
Toiminta 2018	Toiminta oli diakoniakasvatusta, ekumeniaa, rikkauten ja köyhyyden sekä hyvän ja pahan välistä vuoropuhelua. Vuosittainen Yhteisvastuukeräys tuo esille ajankohtaisia teemoja keräyskohteiden valinnan kautta. Keräyksen aiheena oli Nälkä. Keräyksen tuotto oli 5 288,23€ eli 0,68€ per seurakuntalainen (5 439,38 € eli 0,69€ per seurakuntalainen). Omaan seurakuntaan tulevan keräyksen tuoton osuus nousi 10 %:sta 20 %, ollen 991,08€. Tämä tuotto käytettiin kokonaisuudessaan järjestämällä Yhteinen jouluillallinen Juteinikeskuksen salissa, jonne kutsuttiin kaikki EU-ruoka-apua hakeneet sekä Hyvän tahdon ruokaa seurakunnan järjestämästä elintarvikejaosta tai Leipäkirkosta noutaneet. Myös kaikki vapaaehtoiset, jotka ovat olleet ruoka-avun järjestäjinä, jakajina ja vapaaehtoisina saivat kutsun. Illalliselle kutsuttiin myös "ihmisen nälkää" lievittäviä henkilöitä eli vanhusten asumisyksiköissä asuvien ulkoiluttajat. Yhteensä ruokailijoita oli n. 130. Säännöllinen toiminta jatkui entiseen tapaan. Suomi 100 Helmi-ikoninäyttely jatkui loppiaiseen asti. Suunniteltu siunaustyöpaja sekä kelttisävyinen iltamessu ei toteutunut, mutta sen sijaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa toteutettiin Silmukoita ja Siunauslauluja päivämusiikkihetki, jonne seurakuntalaiset kutoivat rukousvillasukkia. Villasukat, Raamatuntekstit, kelttiläiset rukoukset ja Virsikirjan lisävihkon virret muodostivat kokonaisuuden, joka antoi pyhän läsnäolon kokemuksen. Seurakunta osallistui myös Hattulan kunnan suureen joulunavaukseen järjestäen myyjäisasiat. Myyjäisten pöytämaksu ohjattiin Yhteisvastuukeräykselle.
Arviointi	Toiminta toteutui muutamien muutoksen suunnitelmien mukaisesti. Jouluaateria kokosi yhteen antajat ja saajat ja tilaisuus koettiin erityisen hyvänä. Silmukoita ja Siunauslau-

luja koettiin yhteiseksi toimimiseksi, sillä sukkaa kutoi moninainen joukko seurakuntalaisia. Yhteinen rukousvillasukkaketju oli mukana myös eri hartauksissa sekä sururyhmässä. Henkilökohtainen kutsu mukaan toimintaan kantaa hedelmää ja on tärkeä tapa kohdata seurakuntalainen.

Kansainvälinen diakonia	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	1 500		1 500	663,09	836,91	44,2
Toimintakulut (ulkoiset)	-43 250		-43 250	-41 319,52	-1 930,48	95,5
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-41 750		-41 750	-40 656,43	-1 093,57	97,4
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-41 750		-41 750	-40 656,43	-1 093,57	97,4
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-13 290		-13 290	-13 290,28	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-55 040		-55 040	-53 946,71	-1 093,57	98,0

Muu seurakuntatyö	
Toiminta-ajatus	Muuhun seurakuntatyöhön kuuluu seurakunnallinen toiminta, jolle ei löydy muuta luontaista tehtäväaluetta.
Toiminta 2018	Annettiin vuosittaiset avustukset Lomakoti Ilonpisara ry:lle ja Renkajärven suojeluyhdistykselle Vuohiniemen rukoushuonetta varten, maksettiin Kirkkopalvelut ry:n vuosimaksu sekä osallistuttiin yhteistyökumppaneiden kanssa itsenäisyyspäivän ja kaatuneitten muistopäivän seppeleenlaskujen kustannuksiin. Jouluna muistettiin seurakunnan luottamushenkilöitä, työntekijöitä ja eläkkeelle siirtyneitä joulukukkasella.
Arviointi	Toiminnassa ei muutoksia aikaisempiin vuosiin.

Muu seurakuntatyö	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintakulut (ulkoiset)	-5 000	870	-4 130	-2 724,43	-1 405,57	66,0
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-5 000	870	-4 130	-2 724,43	-1 405,57	66,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-5 000	870	-4 130	-2 724,43	-1 405,57	66,0
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-753		-753	-752,70	0,00	100,0
Työalakat (ulkoiset ja sisäiset)	-5 753	870	-4 883	-3 477,13	-1 405,57	71,2

5.1.3. Hautatoimi

Hautausmaahallinto, hautausmaakiinteistö, haudanhoitosopimukset ja varsinainen hautausoimi	
Toiminta-ajatus	Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien hautausmaat toimivat yleisinä hautausmaina. Hautausoimilain mukaan jokaisella on oikeus tulla haudatuksi kotikuntansa seurakunnan ylläpitämälle hautausmaalle. Hautausoimen tehtävänä on ylläpitää hautausmaita ja huolehtia hautausjärjestelyistä. Hautausoimea hoidetaan kirkkolain, kirkkojärjestyksen, hautausoimilain sekä Hattulan seurakunnan hautausoimen ohjesäännön mukaisesti. Yksityisiä hautoja hoidetaan korvausta vastaan
Toiminta 2018	Käynnistettiin umpeutuneiden 30 vuoden määräaikaisten hallintaoikeuksien läpikäynti. Hallinta-aikojen päättymisestä tehdään kuulutus. Lisäksi hautausoikeuden haltijoihin otetaan yhteyttä ja tarjotaan mahdollisuutta jatkaa hautausoikeutta 30 vuodeksi. Hautauksia suoritettiin yhteensä 93, joista alle kolmannes oli arkkuhautauksia. Hautauksien lukumäärät hautausmaittain: Tyrvännön hautausmaa 11 kpl, Pyhän Ristin hautausmaa 20 kpl ja Hattulan hautausmaa 62 kpl. Hautausoimen nettokulut 2 290,77 € / hautaus (2 339,46 €/2017). Hautojen kesähoitosopimuksia tehdään yhdeksi kesäksi kerrallaan ja valittavana on täysi-, puoli- ja kasteluhoito. Kesähoidon luontoisesti toimii myös sijoitustilisopimus haudan hoidosta. Kesähoitohautoja oli yhteensä 377 (372/2017) joista täysihoidoja 275, puolihoitoja 11 ja kasteluhoitoja 91. Lisäksi monivuotisia kukkahoitoja oli 25. Hoidettavien hautojen määrä pysyi samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna.
Arviointi	Hautausmaiden hoitoon palkattiin 9 kesätyöntekijää eri pituisiin työjaksoihin. Hautausmaiden hoito sujui helteisestä kesästä huolimatta edellisten vuosien tapaan hyvin. Tuhkausten määrä kasvaa jatkuvasti. Hattulan seurakunnalla on tuhkaledot sekä Pyhän Ristin hautausmaalla sekä Hattulan hautausmaalla, jossa on myös muistolehto. Tuhkaledot eroaa muistolehtoalueesta siten, että alueella on muistomerkki, johon on

kiinnitetty laatta (haudatun nimi, syntymäaika ja kuolinaika). Vainajan tuhka kätetään omaisille tuntemattomaan paikkaan. Pyhän Ristin ja Hattulan hautausmailla on erillisiä osastoja uurnahaudoille.

Hautausmaakatselmus suoritettiin 15.8.2018.

Hautausmäärät	2018	2017	2016	2015
Oman kunnan jäsenet	64	60	55	70
Muun kunnan jäsenet	29	39	27	41
Hautaukset				
- arkkuhautaus	30	33	26	43
- uurnahautaus	49	53	45	51
- muistolehtoon	6	2	1	5
- tuhkalehtoon	8	11	10	12
	93	99	82	111

Hautatoimi	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	59 300		59 300	62 238,00	-2 938,00	105,0
Toimintakulut (ulkoiset)	-198 110	6 930	-191 180	-177 638,58	-13 541,42	92,9
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-138 810	6 930	-131 880	-115 400,58	-16 479,42	87,5
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-138 810	6 930	-131 880	-115 400,58	-16 479,42	87,5
Poistot ja arvonalentumiset	-27 150		-27 150	-27 137,92	-12,08	100,0
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-70 503		-70 503	-70 502,94	0,00	100,0
Työalalake (ulkoiset ja sisäiset)	-236 463	6 930	-229 533	-213 041,44	-16 491,50	92,8

5.1.4. Kiinteistötoimi

Kiinteistöhallinto	
Toiminta-ajatus ja rakennukset	Kiinteistötoimi huolehtii seurakunnan kiinteän omaisuuden hoidosta mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti. Kiinteistötoimen tehtävänä on järjestää tarpeiden mukaiset puitteet seurakunnan perustehtävien toteuttamista varten. Seurakunnan toimitiloja ovat Hattulan kirkko, Tyrvännön kirkko ja Pyhän Ristin kirkko, Tömäjärven leirikeskus sekä Katinalan kerhohuone. Virastotalo on ollut pois käytöstä vuoden 2016 alusta alkaen sekä Tyrvännön seurakuntakoti asetettiin käyttökieltoon joulukuussa 2018. Tömäjärven leirikeskus tarjoaa majoitus- ja kokoontumistiloja niin omalle toiminnalle kuin muille yhteisöille ja yksityishenkilöille. Leirikeskuksen suurimmat käyttäjäryhmät ovat rippikoulu- nuoriso- ja varhaisnuorisotyö. Erilaisia leirejä järjestään pääsääntöisesti kesäaikaan. Seurakunnalla on lisäksi kolme asunto-osaketta, kaksi Parolassa (As. Oy Vuorelanpuisto sekä As. Oy Myllytie) ja yksi Tampereella (KOY Kytälänkulma). Asunto-osakkeiden on tarkoitus olla tuottavia sijoituksia ja tukea seurakunnan perustehtävää. Seurakunnan toimistot sijaitsevat samassa kiinteistössä kunnan toimistojen kanssa, Pappilanniementie 9. Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi. Päiväkerho Puuhiksen tilat sijaitsevat vuokrakiinteistössä Parolantie 37:ssä (vuokrasopimus päättyy 31.10.2022). Nuorten tila Huilis sijaitsee vuokrahuoneistossa Jaakonkuja 5:ssä (vuokrasopimus päättyy 30.11.2020).
Toiminta 2018	Tömäjärven leirikeskuksen päärakennuksen pesutilojen peruskorjaus valmistui alkuvuonna. Samoin leirikeskuksen kameravalvontalaitteet asennettiin alkusyksystä. Uuden Hattulan seurakuntatalon rakennushanke käynnistyi keväällä tarve- ja hanke-suunnitelmalla. Kirkkovaltuusto hyväksyi investointipäätöksen joulukuussa. Parolan vanhan seurakuntatalon purkutyö valmistui lokakuussa. Pyhän Ristin kirkkoon uusittiin äänentoistolaitteet. Kirkko toimii kesäisin matkailunähtävyytenä. Koko vuoden aikana kirkossa kävi 4552 matkailijaa (4 935) joista kesäaikana suurin osa, yht. 4301. Heinäkuu oli selkeästi vilkkain kuukausi ja silloin kävijöitä oli 1788. Ulkomaalaisten osuus kaikista matkailijoista oli 20 %, 37 eri maasta. Pyhän Ristin kirkon kävijämäärä on laskenut vuoteen 2010 verrattuna 23,5 %. Pyhän Ristin Kirkossa ollut kirkkolaiva konservoitiin vuonna 2017. Kirkkolaiva sijoitettiin loppuvuonna Hattulan kirkkoon.
Arviointi	Pyhän Ristin kirkon kiviaidan korjaus ei toteutunut. Kiinteistöjen lämmitys- ja vesikulut Seurakunnan kiinteistöistä Parolan seurakuntatalossa sekä Tyrvännön seurakuntakodissa on ollut öljylämmitys. Seurakuntatalo purettiin lokakuussa, jonka johdosta lämmitysöljyn kulutus pieneni jo vuoden 2018 aikana. Seurakuntakoti puretaan vuoden 2019 aikana, jonka jälkeen lämmitysöljyn käyttö seurakunnassa loppuu kiinteistöjen osalta. Sähkön kulutus nousi edellisvuoteen verrattuna n. 7,5 % ja sähkötulot n. 5,5 %. Hattulan kirkon osuus seurakunnan sähkönkulutuksesta on 51,7 % (vuosikulutus 205 465 kWh). Toiseksi eniten sähköä kuluu Tömäjärven leirikeskuksessa (19 % / vuosikulutus 75 716 kWh).

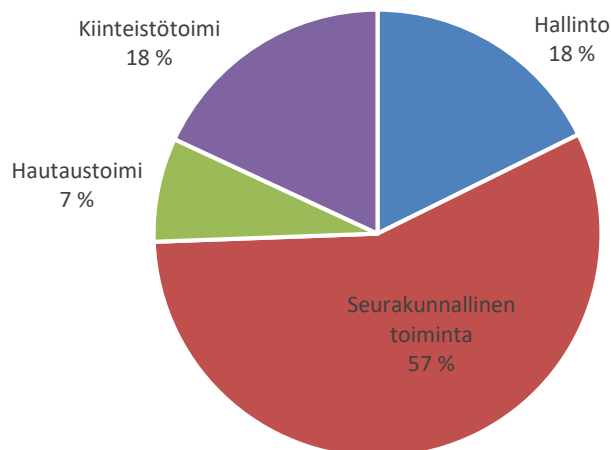
	Vesikulut kasvoivat edellisestä vuodesta 182 %. Suurimpana syynä kustannusten nousuun oli Hattulan kunnan päätös (14.11.2018) hulevesimaksusta. Maksu perittiin koko vuodelta ja seurakunnan kiinteistöjen osalta hulevesimaksuja kertyi yhteensä 2 200 €. Lisäksi Tyrvännön seurakuntakodissa oli vuokralaisia vuoden 2018, joka nosti osaltaan vesikuluja vuoteen 2017 verrattuna.

Maa- ja metsätalous	
Toiminta-ajatus	Seurakunta omistaa 63,5 ha metsäpalstoja, joilla on noudatettu vuosille 2011-2020 laadittua metsätaloussuunnitelmaa. Seurakunnan metsien hoidosta on vastannut Metsäpalvelu Tavastian Kari Jussila, joka on laatinut hakkuu- ja hoitosuunnitelmat kullekin vuodelle. Metsätalous pyrkii tuottamaan toimintatuottoa tasaisesti pitkällä aikavälillä.
Toiminta 2018	Toteutetut hoitotyöt: Tila: Seurakunnan metsät 10:8, Leirikeskuksen palsta - kuvio 56 (osa) - taimikon varhaishoito - kuvio 57 - hakkuun ennakkoraivaus Tila: Seurakunnan metsät 10:8, Tömäjärvi, takapalsta - kuviot 47 ja 50 - taimikonhoito Tila Pappila 1:29 Linnokangas - kuvio 1 - taimikonhoito - kuviot 4 ja 5 - kuusen viljely - kuviot 10 ja 11 - taimikon varhaishoito Tila Pappila 1:29 Kärjenmäentien palsta - kuviot 27,28 ja 31 - taimikonhoito - metsätien auki raivaaminen Toteutetut hakkuut: Tila: Mikkola 7:5 (Siukolantie) kuviot 35-38 - erikoishakkuu: sähkölinjan vierihakkuu
Arviointi	Metsätaloussuunnitelman mukaiset toimenpiteet saatiin loppuun vuoden 2018 aikana. Metsätalouden toimintakate vuonna 2018 oli -6 807,19 €.

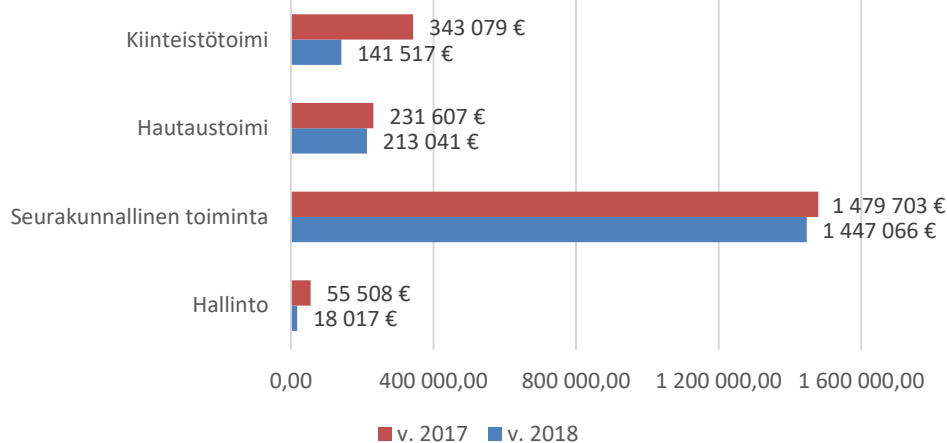
Kiinteistötoimi	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	21 070	-1 000	20 070	40 101,58	-20 031,58	199,8
Toimintakulut (ulkoiset)	-212 980	-92 630	-305 610	-317 904,49	12 294,49	104,0
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-191 910	-93 630	-285 540	-277 802,91	-7 737,09	97,3
Toimintatuotot (sisäiset)	213 341		213 341	213 341,12	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	21 431	-93 630	-72 199	-64 461,79	-7 737,09	89,3
Poistot ja arvonalentumiset	-276 820	200 000	-76 820	-65 969,93	-10 850,07	85,9
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-11 085		-11 085	-11 084,98	0,00	100,0
Työalake (ulkoiset ja sisäiset)	-266 474	106 370	-160 104	-141 516,70	-18 587,16	88,4

Pääloukat yhteensä (yleishallinto, seurakunnallinen toiminta, hautaus-toimi ja kiinteistötoimi)	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA muutosten jälkeen 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot (ulkoiset)	120 000	-1 000	119 000	144 723,67	-25 723,67	121,6
Toimintakulut (ulkoiset)	-1 684 660	-52 250	-1 736 910	-1 681 770,55	-55 139,45	96,8
Toimintakate 1 (ulkoinen)	-1 564 660	-53 250	-1 617 910	-1 537 046,88	-80 863,12	95,0
Toimintatuotot (sisäiset)	213 341		213 341	213 341,12	0,00	100,0
Toimintakulut (sisäiset)	-213 341		-213 341	-213 341,12	0,00	100,0
Toimintakate 2 (ulkoinen ja sisäinen)	-1 564 660	-53 250	-1 617 910	-1 537 046,88	-80 863,12	95,0
Poistot ja arvonalentumiset	-303 970	200 000	-103 970	-93 107,85	-10 862,15	89,6
Laskennalliset erät						
Sisäiset vyörytyserät	-189 486		-189 486	-189 486,16	0	100,0
Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)	-2 058 116	146 750	-1 911 366	-1 819 640,89	-91 725,27	95,2

Toimintakate 1 (ulkoinen)

Työalakate (ulkoiset ja sisäiset)

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosa toteuma- vertailu tiliryhmätaso	TP edellinen vuosi 2017	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	384 149,18	333 341,12	-1 000,00	358 064,79	-25 723,67	107,7
Korvaukset	2 748,50	840,00		1 236,12	-396,12	147,2
Myyntituotot	5 036,97	3 100,00		3 303,50	-203,50	106,6
Maksutuotot	91 252,56	86 180,00	-1 000,00	88 000,89	-2 820,89	103,3
Vuokratuotot	20 617,43	18 180,00		26 570,03	-8 390,03	146,1
Metsätalouden tuotot	23 199,60			3 078,16	-3 078,16	0,0
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	9 220,02	4 800,00		7 647,28	-2 847,28	159,3
Tuet ja avustukset	6 728,75	6 800,00		5 327,85	1 472,15	78,4
Muut toimintatuotot	7 731,10	100,00		9 559,84	-9 459,84	9 559,8
Sisäiset tuotot	217 614,25	213 341,12		213 341,12	0,00	100,0
Toimintakulut	-1 913 123,57	-1 898 001,12	-52 250,00	-1 895 111,67	-55 139,45	97,2
Henkilöstökulut	-1 090 219,85	-1 085 580,00	50 650,00	-991 017,29	-43 912,71	95,8
Palkat ja palkkiot	-868 053,04	-864 090,00	40 720,00	-810 489,07	-12 880,93	98,4
Henkilösivukulut	-227 279,06	-221 490,00	9 930,00	-192 634,99	-18 925,01	91,1
Henkilöstökulujen oikaisuerät	5 112,25			12 106,77	-12 106,77	0,0
Palvelujen ostot	-255 900,67	-268 505,00	-107 650,00	-356 425,08	-19 729,92	94,8
Vuokratulut	-91 256,98	-87 650,00		-89 110,30	1 460,30	101,7
Sisäiset vuokratulut	-217 614,25	-213 341,12		-213 341,12	0,00	100,0
Aineet ja tarvikkeet	-169 328,28	-153 945,00	-2 500,00	-156 726,49	281,49	100,2
Ostot tilikauden aikana	-169 328,28	-153 945,00	-2 500,00	-156 726,49	281,49	100,2
Annetut avustukset	-68 853,20	-62 080,00	-1 750,00	-68 933,27	5 103,27	108,0
Muut toimintakulut	-19 950,34	-26 900,00	9 000,00	-19 558,12	1 658,12	109,3
TOIMINTAKATE	-1 528 974,39	-1 564 660,00	-53 250,00	-1 537 046,88	-80 863,12	95,0
Verotulot ja valtionrahoitus	1 775 637,84	1 740 000,00		1 784 487,29	-44 487,29	102,6
Verotuskulut	-28 395,60	-30 000,00		-25 176,16	-4 823,84	83,9
Keskusrahastomaksut	-161 838,00	-165 000,00		-164 310,00	-690,00	99,6
Rahoitustuotot- ja kulut	174 958,45	31 200,00		19 930,80	11 269,20	63,9
Korkotuotot	141 626,14	30 000,00		22 272,02	7 727,98	74,2
Muut rahoitustuotot	35 240,00	1 200,00		56 030,79	-54 830,79	4 669,2
Arvon muutokset sijoituksista	-1 809,49			-58 359,38	58 359,38	0,0
Korkokulut	-98,20			-12,63	12,63	0,0
VUOSIKATE	231 388,30	11 540,00	-53 250,00	77 885,05	-119 595,05	-186,7
Poistot ja arvonalentumiset	-390 688,90	-303 970,00	200 000,00	-93 107,85	-10 862,15	89,6
Suunnitelman mukaiset poistot	-390 688,90	-303 970,00	200 000,00	-93 107,85	-10 862,15	89,6
TILIKAUDEN TULOS	-159 300,60	-292 430,00	146 750,00	-15 222,80	-130 457,20	10,4
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		145 000,00		145 000,00	0,00	100,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-159 300,60	-147 430,00	146 750,00	129 777,20	-130 457,20	-19 084,9

5.2 Verotulojen erittely

Verotulot ja valtionrahoitus	TP edellinen vuosi 2017	Talousarvio 2018	Talousarvion muutokset	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Kirkollisverotulot	1 586 195,91	1 550 000,00		1 596 241,25	46 241,25	103,0
Valtionrahoitus	189 441,93	190 000,00		188 246,04	-1 753,96	99,1
Yhteensä	1 775 637,84	1 740 000,00	0,00	1 784 487,29	44 487,29	102,6

Verotulojen määräytymisen perusteet	2018	2017
Kirkollisvero-%	1,25	1,25
Koko kirkon kirkollisveron jako-osuus	2,93 %	2,98 %
Hattulan seurakunnan jako-osuus	0,1772 %	0,1760 %

5.3 Investointiosan toteutuminen

Investointiosa toteumavertailu	Kustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	TA 2018	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2018	Yli/ali	T-%
Tömäjärvi, päärakennuksen pesutilojen peruskorjaus	0,00	33 542,90	210 000,00	88 000,00	298 000,00	291 482,76	6 517,24	97,8
Kiviaita, Pyhän Ristin kirkko	15 000,00		15 000,00	-15 000,00	0,00		0,00	
Kameravalvonta, Tömäjärvi	0,00		13 000,00	4 800,00	17 800,00	17 756,81	43,19	99,8
Tien ja P-alueen asfaltointi, Tyrvääntö	35 000,00		35 000,00	-35 000,00	0,00		0,00	
Äänentoistolaitteet, Pyhän Ristin kirkko	5 500,00		5 500,00	2 600,00	8 100,00	8 024,78	75,22	99,1
Parolan seurakuntatalo	0,00		220 000,00	-200 000,00	20 000,00	10 388,86	9 611,14	51,9
Tömäjärven sähköliittymä	0,00		0,00			2 117,00		
Investoinnit yhteensä	55 500,00	33 542,90	498 500,00	-154 600,00	343 900,00	329 770,21	16 246,79	95,3

5.4 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosa toteumavertailu	TA kuluva 2018	TA muutokset 2018	TA Yhteensä 2018	Toteuma 2018	Yli-ali	T-%
Tulorahoitus	11 540,00	-53 250,00	-41 710,00	77 885,05	-119 595,05	-187
Vuosikate	11 540,00	-53 250,00	-41 710,00	77 885,05	-119 595,05	-187
Tulorahoituksen korjauserät				0,00	0,00	0
Investoinnit	-498 500,00	154 600,00	-343 900,00	-329 770,21	-14 129,79	96
Investointimenot	-498 500,00	154 600,00	-343 900,00	-329 770,21	-14 129,79	96
Pysyvien vastaavien myyntitulot						
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-486 960,00	101 350,00	-385 610,00	-251 885,16	-133 724,84	65
Muut maksuvalmiuden muutokset				-6 229,01	6 229,01	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				1 872,52	-1 872,52	0
Lyhytaikaisten saamisten muutos				-906,97	906,97	0
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos				-7 194,56	7 194,56	0
Rahoitustoiminnan nettorahavirta				-6 229,01	6 229,01	0

	1.1 - 31. 12.2018	1.1. - 31. 12.2017
Rahavarojen muutos	-258 114,17	93 881,61
Rahavarat kauden lopussa	2 852 697,60	3 110 811,77
Rahavarat kauden alussa	3 110 811,77	3 016 930,16

II TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

1. Tuloslaskelma

Tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Toimintatuotot	144 723,67	166 534,93
Toimintakulut	-1 681 770,55	-1 695 509,32
TOIMINTAKATE	-1 537 046,88	-1 528 974,39
Verotulot ja valtionrahoitus	1 784 487,29	1 775 637,84
Verotuskulut	-25 176,16	-28 395,60
Keskusrahastomaksut	-164 310,00	-161 838,00
Rahoitustuotot ja -kulut	19 930,80	174 958,45
VUOSIKATE	77 885,05	231 388,30
Poistot ja arvonalentumiset	-93 107,85	-390 688,90
TILIKAUDEN TULOS	-15 222,80	-159 300,60
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	145 000,00	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	129 777,20	-159 300,60

Tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017	2016	2015
Toimintatuottojen osuus toimintakuluista, %	8,60	9,80	8,0	9,2
Vuosikatteen osuus poistoista, %	83,7	59,2	131,7	79,5
Vuosikate, euroa/jäsen	10,40	29,95	16,60	11,60

2. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	1.1. -31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Tulorahoitus	77 885,05	232 081,53
Vuosikate	77 885,05	231 388,30
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	693,23
Investoinnit	-329 770,21	-151 110,20
Investointimenot	-329 770,21	-152 110,20
Pysyvien vastaavien myyntitulot		1 000,00
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-251 885,16	80 971,33
Muut maksuvalmiuden muutokset	-6 229,01	12 910,28
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 872,52	2 963,18
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-906,97	2 748,69
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-7 194,56	7 198,41
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	-6 229,01	12 910,28
Rahavarojen muutos	-258 114,17	93 881,61

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017	2016	2015
Investointien tulorahoitus-%	23,6	152,1	67,4	39,8
Rahavarojen riittävyys / pv	473	557	520	533
Lainanhoitokate	-	-	-	-

3. Tase

Taselaskelma	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 592 150,60	1 355 488,24
Aineelliset hyödykkeet	1 473 323,90	1 236 661,54
Maa- ja vesialueet	121 800,71	119 683,71
Hautaustoimen aineelliset hyödykkeet	77 000,33	104 138,25
Rakennukset	977 269,34	680 141,26
Kiinteät rakenteet ja laitteet	184 404,02	203 014,18
Koneet ja kalusto	11 523,75	5 204,35
Muut aineelliset hyödykkeet	12 016,82	12 016,82
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	89 308,93	112 462,97
Sijoitukset	118 826,70	118 826,70
Osakkeet ja osuudet	118 826,70	118 826,70
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 868 123,66	3 125 330,86
Saamiset	15 426,06	14 519,09
Lyhytaikaiset saamiset	15 426,06	14 519,09
Myyntisaamiset	1 965,63	1 356,50
Muut saamiset	1 034,89	3 842,37
Siirtosaamiset	12 425,54	9 320,22
Rahoitusarvopaperit	1 948 364,36	2 386 723,74
Osakkeet ja osuudet	84 093,96	84 093,96
Muut arvopaperit	1 864 270,40	2 302 629,78
Rahat ja pankkisaamiset	904 333,24	724 088,03
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 460 274,26	4 480 819,10
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	-3 661 326,96	-3 531 549,76
Peruspääoma	-2 945 335,71	-2 945 335,71
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	-586 214,05	-745 514,65
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-129 777,20	159 300,60
PAKOLLISET VARAUKSET	-426 825,90	-571 825,90
Eläkevaraukset	-426 825,90	-571 825,90
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	-4 835,70	-2 963,18
Muut toimeksiantojen pääomat	-4 835,70	-2 963,18
VIERAS PÄÄOMA	-367 285,70	-374 480,26
Pitkäaikainen vieras pääoma	-98 126,19	-97 562,84
Saadut ennakot	-98 126,19	-97 562,84
Lyhytaikainen vieras pääoma	-269 159,51	-276 917,42
Ostovelat	-40 059,02	-45 217,73
Muut velat	-33 504,10	-40 264,45
Siirtovelat	-183 980,79	-180 124,38
Saadut ennakot	-11 615,60	-11 310,86
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-4 460 274,26	-4 480 819,10

Taseen tunnusluvut	2018	2017	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	84,3	80,8	94,4	93,0
Rahoitusvarallisuus, euroa/jäsen	346,90	368,63	355,23	356,96
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,3	13,7	13,0	16,2
Lainakanta, euroa/jäsen	0,00	0,00	0,00	0,00

4. **Olennaiset tapahtumat tilinpäätöksen laatimisen jälkeen**

Kirkkovaltuusto päätti tammikuussa 2019 Tyrvännön seurakuntakodin purkamisesta ja purkuluvan hakemisesta. Purku-urakka on tarkoitus suorittaa vuoden 2019 aikana. Seurakunnan korvausvastuuta asukkailla on käsitelty kirkkoneuvostossa 01/2019 9 §.

Hattulan uuden seurakuntatalon rakennushanke etenee. Kirkkoneuvosto valitsi rakennussuunnittelu-vaiheen konsultit tammikuussa 2019.

Tömäjärven mökkien remontti ja kalusteiden uusinta käynnistyy maaliskuussa 2019.

5. **Kirkkoneuvoston esitys tilikauden tuloksen käsittelystä**

Tilikauden 2018 tulos ennen varauksia ja rahastosiirtoja on 15 222,80 € alijäämäinen (159 300,60 € alijäämä v. 2017). Tilikauden tuloksen jälkeen tilikaudelle 2018 ei ole tehty varauksia. Eläkerahastosta tehtiin suunniteltu 145 000 € purku, jonka jälkeen tilikauden tulos on ylijäämäinen 129 777,20 €.

Eläkerahaston purut ovat kertaluonteisia eriä, ja rahasto on tarkoitus purkaa vuoteen 2021 mennessä. Vuosikate oli vielä positiivinen, mutta laski 66 % edellisvuoteen verrattuna. Talouden tasapainottamistoimenpiteet tehtiin jo syksyllä 2018, kun kirkkovaltuusto päätti nostaa tuloveroprosentin 1,5:n vuodeksi 2019.

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että tilikauden ylijäämä 129 777,20 € kirjataan edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä -tilille.

III TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat lisätiedot

Tilinpäätökseen on kirjattu kustannuspaikoittain työntekijöiden kumulatiivinen lomapalkkavelan muutos sivukuluineen 31.12.2018. Velkaan on laskettu työntekijöiden ansaitut ja pitämättömät lomat, lomarahat sekä säästövapaat ja työaikapankkisaldo niiltä työntekijöiltä, joiden palvelussuhde jatkuu tai on päättynyt 31.12.2018 mennessä eikä lopputiliä ole vielä laskettu.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

Käyttöomaisuuden suunnitelman mukaisena poistomenetelmänä on käytetty tasapoistoa. Rahasto-osuuksista tehdään arvonalentumiskirjaus silloin, kun rahaston markkina-arvo 31.12. on alempi kuin kirjanpitoarvo. Rahaston kirjanpitoarvo on nostettu hankinta-arvoon silloin kun rahaston markkina-arvo 31.12. on korkeampi kuin hankinta-arvo.

Verotulot on kirjattu kassaperusteisesti ja muut tapahtumat suoriteperusteisesti.

2.1 Tilikauden palkat, palkkiot (suluissa edellinen vuosi)

Työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen liittyvät henkilöstökulut kirjataan luonteensa mukaisille tileille, seurantatunnisteella. Tyhy-toiminnan kustannus oli yhteensä 6 404,40 eur (5 330,29). Kansaneläkelaitoksen korvaus työterveyshuollon kustannuksista oli 5 327,85 eur (6728,75).

2.2 Vakuutukset

Vakuutusmeklarina toimii Vakuutusmeklariliike Semita Oy. Seurakunnan omaisuus on vakuutettu kirkkovakuutuksena Keskinäinen Vakuutusyhtiö Pohjantähdessä.

Kiinteistöt ja irtaimistot on vakuutettu euromääriin pohjautuen yhdistelmävakuutuksina, joka sisältää palo-, lvi-, murto- ja ilkivalta- sekä myrskyn aiheuttamat vahingot. Kirkkojen sekä Tömäjärven leirikeskusten murto- ja palohälytinlaitteet sekä Tömäjärven pumppulaite on laitevakuutuksena, joka on ns. kaiken varavakuutus ennalta arvaamattomia vahinkoja varten. Metsät on vakuutettu täysarvovakuutuksena. Henkilöstöllä on lakisääteiset tapaturma-, työttömyys- ja ryhmähenkivakuutukset sekä vastuuvakuutus. Lisäksi seurakunnan tilaisuuksiin osallistuvilla on henkilövakuutus, joka korvaa tapaturman aiheuttamat vahingot.

3. Taseen liitetiedot

Pysyvien vastaavien erittely	Arvo 31.12.2017	Lisäys	Siirto- kirjaus	Myynti	Poisto/ myynti	Invest. tuki	Ar- von- kor.	Vuoden poistot	Arvo 31.12.2018
Maa- ja vesialueet	119 683,71	2 117,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	121 800,71
Hautaustoimen aineelliset hyödykkeet	104 138,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-27 137,92	77 000,33
Rakennukset	680 141,26	291 482,76	33 542,90	0,00	0,00	0,00	0,00	-27 897,58	977 269,34
Kiinteät rakenteet ja laitteet	203 014,18	17 756,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-36 366,97	184 404,02
Koneet ja kalusto	5 204,35	8 024,78	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 705,38	11 523,75

Muut aineelliset hyödykkeet	12 016,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 016,82
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	112 462,97	10 388,86	-33 542,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	89 308,93
Osakkeet ja osuudet	118 826,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	118 826,70
Yhteensä	1 355 488,24	329 770,21	0,00	0,00	0	0,00	0,00	-93 107,85	1 592 150,60

4. Vakuutuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot (vastuut ja vakuudet)

Keva laskee vuosittain yksilöllisellä menetelmällä kirkon eläkelain mukaisen eläkevastuun. Seurakuntatalouden laskennallinen osuus kirkon yhteisestä eläkevastuuvajauksesta:

31.12.2018	€
Seurakuntatalouden palkkasumma	810 489
Koko kirkon palkkasumma*	497 714 106
Koko kirkon kattamaton eläkevastuu*	3 208 462 000
Seurakunnan laskennallinen osuus koko kirkon eläkevastuuvajauksesta	5 224 733

* kirkkohallituksen yleiskirje 3/2019

Muut vakuudet ja vastuusitoumukset

Hautaustoimilain mukaan hautasija on pyynnöstä osoitettava erilliseltä tunnustuksettomalta hauta-alueelta, joka ei saa sijaita kohtuuttoman kaukana seurakunnan alueesta. Seurakunnat voivat pitää hauta-aluetta yhdessä tai ostaa tarvittavat palvelut toiselta seurakunnalta. Hattulan seurakunnalla on yhteistyösopimus Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kanssa. Tästä sopimuksesta ei toistaiseksi ole ollut kustannuksia.

Hattulan seurakunta kuuluu Tampereen seurakuntayhtymän isännöimään IT-yhteistyöalueeseen. IT-yhteistyöalue huolehtii sopimuseurakuntien IT-perusinfrastruktuurista, joka sisältää työasemat, tietoliikenneverkot, käyttäjien tuen ja koulutuksen, peruslisenssien hankinnan ja ylläpidon sekä ko. toimintojen kehittämisen. Lisäksi IT-yhteistyöalue osallistuu koko ev.lut. kirkon tietohallinnon kehittämiseen. Hinnoitteluperuste muuttui vuoden 2018 alusta. Kustannukset jaetaan seurakuntatalouksille puolet seurakuntien jäsenmäärän ja puolet vakinaisten työntekijöiden määrän suhteessa. Työasemia on ollut 17-18 ja käyttäjätunnuksia tarpeiden mukaan. Kustannukset vuonna 2018 olivat keskimäärin 131,35 €/kk/työasema (131,71 €/2017). Yhteistyö Tampereen seurakuntayhtymän IT-palvelukeskuksen kanssa on ollut sopimuksen mukaista.

Yhteistyö koskee myös monitoimilaitteita. Hattulan seurakunnalle v.2016 hankitun Canon-monitoimilaitteen vuokratilakustannus on 300,90/kk. Leasing-sopimuskausi päättyy 04/2020, vastuu Danske Finland Oy:lle 5 416,14 €.

Postimaksukone on hankittu 5-vuotisella leasing-sopimuksella Neopost Oy:ltä. Jäljellä olevan leasing-sopimuksen maksut 31.12.2018 ovat 1 339,20 € (Neopost Finance Finland Oy). Leasing on voimassa 31.10.2020 asti.

Seurakunnalla on seuraavat kiinteistöjen vuokrasopimukset:

Pappilanniementie 9, voimassa toistaiseksi, kuukausivuokra 3 537,36 €

Parolantie 37, voimassa 31.10.2022, kuukausivuokra 1 730 €

Jaakonkuja 5, voimassa 30.11.2020, kuukausivuokra 500 €.

IV TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

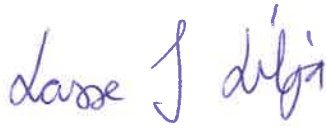
Allekirjoitukset

Seurakunnan taloussäännön 22 §:n mukaan tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto ja taloushallinnosta vastaava viranhaltija.

Pappilanniemi 20.3.2019

Virpi Järvinen
puheenjohtaja

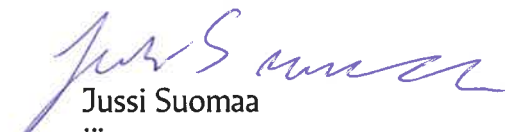
Lasse J. Lilja
varapuheenjohtaja

Katri Erkamo
jäsen

Joonas Heikkilä
jäsen

Jussi Suomaa
jäsen

Leila Ylitalo
jäsen

Jaakko Viitala
varajäsen

Tia Kymäläinen
talouspäällikkö

Tilinpäätösmerkintä

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tampere 8.4.2019

KPMG Oy Ab

Mari Säynätjoki
KHT, JHT

V SELVITYS KIRJANPITOKIRJOJEN JA TOSITTEIDEN SÄILYTYSTAVOISTA

1. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista

Nro sarja Tositelajit

Kassa- ja muistiotositteet

1	AB	Automaattikirjaus
1	K1	Kirjanpitoliihtymä tarj.laskut
1	K2	Kirjanpitoliihtymä, verokäsittely
1	K3	Kirjanpitoliihtymä
1	K4	Verkkomaksut
1	PK	Palvelukassat
1	SA	Kipan muistiotosite / pääkirjatilitosite
1	SE	Sisäiset erät (vyörytys)
1	SK	Seurakunnan muistiotosite / pääkirjatilitosite
1	SN	Kolehdit muistiotosite
1	SR	Sijoituskirjanpidon muistiotosite
1	SZ	Peruutusosite / muistio
1	TO	Tiliote
1	T1	Maksuliikenneohjelman tiliöinti
1	ZA	Tilin avaussaldo
1	ZM	M2 Kirjanpitoliihtymä
1	ZY	Yhdistyvät seurakunnat

Myyntilaskut

14	AV	Diakonia-avustusten "kuittaustositteet"
18	DA	Asiakastosite
18	DG	Asiakkaat – hyvitys
14	DP	Perintätoimiston suoritukset
18	DR	Asiakkaat – lasku
18	DV	Viivästyskorkolasku
14	DZ	Asiakkaat – maksukirjaus
18	M1	Hautainhoitojärjestelmä (liittymän lasku)
18	M2	Resurssivarausjärjestelmä (liittymän lasku)
18	M3	Myyntireskontra yleinen (liittymän lasku)
14	MV	Maksuvapautuksen kuittaustositteet
9	RV	Laskun siirto
18	ZD	Luottotappio

Ostolaskut

19	KA	Toimittajatosite
19	KG	Toimittajat – hyvitys
19	KR	Toimittajat – lasku
15	KZ	Toimittajat – maksu
19	TM	Matkalaskut ostoreskontra

Nro sarja Tositelajit

Käyttöomaisuus

1	AA	Käyttöomaisuus kirjaus
3	AF	Poistokirjaukset
1	AI	Investointituet käyttöomaisuus
1	AM	Käyttöomaisuuden myynti
1	AZ	Purku käyttöomaisuuteen

Palkat

1	P1	Palkat
1	PV	Lomapalkkavaraus

Nro sarja Käytetyt tositenumerot

1	100000	1002070
3	300000	3000011
9	9000000	90000748
14	1400000	14000755
15	1500000	15001398
18	1800000	18000022
19	1900000	19001497

2. **Selvitys kirjanpitokirjojen ja tositteiden säilytystavoista**

Selvitys kirjanpitokirjoista ja tositteiden säilytystavoista

Päiväkirja
Pääkirja
Tuloslaskelma
Tase
Rahoituslaskelma

Kipin järjestelmässä oleva aineisto säilytetään sähköisessä muodossa.

Seurakunnan muistiotosite / pääkirjatilitosite (SK)

Seurakunnassa olevat muistiotositteet säilytetään paperisena.